

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА

Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»

Кафедра управління та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

бакалавра

на тему: **«Аналіз показників фінансової діяльності організації»**

Виконала: здобувачка 4 курсу, групи М-41

спеціальності 073 «Менеджмент»

освітньо-професійної програми

«Менеджмент»

Світлана РЯБОВА

Керівник: доктор філософії, доцент

Юлія ПРУС

Рецензент: к.е.н., доцент,

доцент кафедри маркетингу, менеджменту та

підприємництва економічного факультету

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна

Марина КУДІНОВА

Харків – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»

Кафедра управління та адміністрування

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) бакалавр

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

_____ Вікторія ТРЕТЯК
підпис ім'я, прізвище

«16» вересня 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Рябова Світлана Анатоліївна
(прізвище, ім'я, по батькові здобувачки)

1. Тема роботи: «Аналіз показників фінансової діяльності організації»

Керівник роботи: Прус Юлія Ігорівна, доктор філософії, доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «26» лютого 2025 року №4501-5/652.

2. Строк подання здобувачкою роботи 15 травня 2025 року.

3. Перелік питань, які потрібно розробити: розкрити теоретичні засади проведення аналізу фінансових показників компанії, а також уточнити зміст ключових фінансових індикаторів; систематизувати методичні підходи до проведення аналізу фінансової діяльності організації; узагальнити особливості інформаційного забезпечення аналізу показників фінансової діяльності організації; провести оцінку ключових фінансових показників діяльності організацій телекомунікаційної сфери в Україні; провести аналіз динаміки показників та розрахунок коефіцієнтів фінансової діяльності ПрАТ «Київстар» для подальшого порівняння з показниками основних конкурентів на ринку телекомунікацій України – «Vodafone» та «Lifecell»; розробити

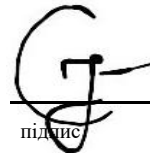
практичні рекомендації щодо покращення фінансової діяльності ПрАТ «Київстар» з метою подальшого впровадження в практику та забезпечення сталого розвитку організації.

3. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1.	Узгодження змісту кваліфікаційної роботи
2.	Підготовка першого розділу кваліфікаційної роботи
3.	Підготовка доповіді на наукову конференцію з викладенням основних результатів кваліфікаційного дослідження
4.	Доопрацювання першого розділу згідно з рекомендаціями наукового керівника. Написання другого розділу кваліфікаційної роботи
5.	Доопрацювання другого розділу згідно з рекомендаціями наукового керівника
6.	Написання вступу, висновків кваліфікаційної роботи. Оформлення списку літератури
7.	Подання дипломної роботи на кафедру управління та адміністрування

4. Дата видачі завдання «16» вересня 2024 року

Здобувачка

підпис

Світлана РЯБОВА

ім'я, прізвище

Керівник роботи

підпис

Юлія ПРУС

ім'я, прізвище

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	9
1.1 Сутність показників фінансової діяльності організації.....	9
1.2 Методичні підходи до аналізу показників фінансової діяльності організації.....	18
1.3 Інформаційне забезпечення аналізу показників фінансової діяльності організації.....	30
Висновок до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «КИЇВСТАР»	41
2.1 Сучасні тенденції розвитку ринку телекомунікаційних послуг в Україні	41
2.2 Аналіз показників фінансової діяльності ПрАТ «Київстар»	55
2.3 Управлінські пропозиції щодо підвищення показників фінансової діяльності ПрАТ «Київстар»	75
Висновок до розділу 2.....	82
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87
ДОДАТКИ	94

ВСТУП

Функціонування будь-якого бізнесу супроводжується відповідним фінансовим результатом. В умовах динамічного сьогодення, де ринкові коливання, податкові зміни, економічні та політичні ризики є постійними супутниками бізнесу, аналіз фінансових показників набуває особливої ваги. Сучасність така, що у бізнес-середовищі, де технології та економічні умови постійно змінюються, компанії, що прагнуть досягти лідерства на ринку, повинні вміти прогнозувати фінансові тенденції, контролювати та моніторити ситуацію для подальшої діяльності. Спираючись на це, саме ті бізнес-гравці, що ефективно управляють своїми фінансовими показниками, отримують можливість зміцнювати свою позицію на ринку, створювати конкурентні переваги та встановлювати нові стандарти у своїй галузі.

Беручи до уваги динамічність українського ринку, аналіз фінансових показників є не тільки інструментом оцінки діяльності організації, а й забезпечення її стабільності та конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі. Реагулярний аналіз дозволяє компаніям оперативно реагувати на зміни, адаптувати стратегії розвитку та залучати необхідні інвестиції, що, в цілому, обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних основ фінансового аналізу зробили як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Серед українських науковців доречно згадати: Бланк І.О., Болюх М.А., Кузьмін О.Є., Партин Г.О., Білик Л.Д., Буряк Л.Д., Барановський О.І., Бутинець Ф.Ф., Поддєрьогін А.М., Терещенко О.О., Загородній А.Г., Корягін М.В., Суторміна В.М., Лук'яненко І.Г. та інші. Серед іноземних дослідників розвиток фінансового аналізу вивчали Річард А. Брейлі, Стюарт С. Майерс, Євген Ф. Фама, Б. Грем, Д. Додд, Ф. Модільяні, С. Росс, Ф. Котлер, П. Лінч. Не дивлячись на значний обсяг наукових праць у цій сфері, застосування методів фінансового аналізу в умовах сучасних викликів, таких як війна, цифровізація та глобалізація, все

ще залишається недостатньо адаптованим до нових реалій, що і створює підстави для подальших досліджень даного питання.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка практичних рекомендацій щодо управління фінансовою діяльністю організації.

Відповідно до мети дослідження поставлено й вирішено такі завдання:

- розкрито теоретичні засади проведення аналізу фінансових показників компанії, а також уточнено зміст ключових фінансових індикаторів;
- систематизовано методичні підходи до проведення аналізу фінансової діяльності організації, за результатами чого обрано найбільш доцільні з них для оцінки ефективності та фінансової стійкості ПрАТ «Київстар»;
- узагальнено особливості інформаційного забезпечення аналізу показників фінансової діяльності організації, що дозволило запропонувати схему збору та обробки фінансових даних, яку апробовано на ПрАТ «Київстар»;
- проведено оцінку ключових фінансових показників діяльності організацій телекомунікаційної сфери в Україні, що дало змогу визначити загальні тенденції та порівняти фінансові результати організації, що аналізується, з середньогалузевими значеннями;
- проведено аналіз динаміки показників та розрахунок коефіцієнтів фінансової діяльності ПрАТ «Київстар» для подальшого порівняння з показниками основних конкурентів на ринку телекомунікацій України – «Vodafone» та «Lifecell», визначення чинників такої динаміки та можливостей для оптимізації фінансової діяльності організації;
- розроблено практичні рекомендації щодо покращення фінансової діяльності ПрАТ «Київстар» з метою подальшого впровадження в практику та забезпечення сталого розвитку організації.

Об'єктом дослідження є процес аналізу показників фінансової діяльності організації.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних та прикладних аспектів проведення аналізу показників фінансової діяльності ПрАТ «Київстар».

Теоретичною та методичною основою кваліфікаційної роботи є наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених у галузі фінансового аналізу, управління фінансовими ресурсами та оцінки ефективності діяльності компаній. Також основу становлять публікації та статті у наукових фахових виданнях, що розкривають питання фінансового аналізу, методи оцінки показників діяльності організації та управління фінансовими ресурсами. Інформаційно-аналітичною базою кваліфікаційної роботи є дані Державної служби статистики України, звітність ПрАТ «Київстар», законодавчі акти України, особисті аналітичні розробки.

У процесі дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: горизонтальний аналіз – для оцінки динаміки фінансових показників; вертикальний аналіз – для визначення структури активів і пасивів організації; коефіцієнтний аналіз – при розрахунку показників ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості та ділової активності; SWOT-аналіз – для комплексної оцінки фінансового стану ПрАТ «Київстар»; системний підхід – для комплексного вивчення фінансових процесів компанії; метод порівняльного аналізу – для визначення динаміки змін фінансових результатів за останні роки; графічні та табличні методи – для наочного представлення отриманих даних; метод узагальнення – при формулюванні висновків і розробці практичних рекомендацій; економіко-статистичні методи – для виявлення тенденцій і закономірностей у фінансовій діяльності, а також метод аналізу та синтезу – для поглибленого розгляду окремих фінансових показників у контексті загальної стратегії розвитку організації.

Практична цінність кваліфікаційної роботи полягає у тому, що її результати можуть бути безпосередньо використані керівництвом

ПрАТ «Київстар» для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансового розвитку та оптимізації використання фінансових ресурсів. Крім того, матеріали дослідження можуть слугувати цінним джерелом інформації для інших компаній телекомунікаційної сфери при розробці стратегій фінансового аналізу та підвищення ефективності діяльності.

У рамках II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку територій» (1 листопада 2024 року, м. Харків) авторкою опубліковано тези на тему «Соціальні інновації у розвитку територій: створення нових можливостей для населення».

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

1.1 Сутність показників фінансової діяльності організації

У сучасній економіці аналіз фінансової діяльності вважається одним з головних інструментів для оцінки стану організації та прийняття стратегічних рішень. Це дозволяє дослідити рівень ефективності, стабільності та прибутковості організації. Фінансовий аналіз відіграє важливу роль у процесі управління, адже на його основі формується подальша стратегія розвитку, визначаються шляхи оптимізації витрат, підвищення прибутковості та забезпечення фінансової стійкості. Завдяки комплексному підходу можна не тільки виявити сильні та слабкі сторони, а також оцінити ризики та перспективи компанії. Результати аналізу особливо важливі для зацікавлених сторін, оскільки вони відображають стабільність, платоспроможність, потенціал зростання та ризики організації. Усі ці аспекти оцінюються за допомогою фінансових показників, які відображають результати діяльності. Саме вони є основою для прийняття управлінських рішень і дозволяють зробити обґрунтовані висновки щодо подальшого розвитку компанії.

Фінансові показники – це числові значення, що відображають різні аспекти фінансової діяльності організації, її економічну стабільність, ефективність використання ресурсів, рентабельність, ліквідність та інші важливі чинники. Фінансові показники виступають індикаторами, які відображають наскільки успішно використовуються ресурси, відбувається дотримання поставлених цілей та збереження конкурентоспроможності. Вони є важливим інструментом не тільки для менеджерів і управлінців, а також для інвесторів, кредиторів та інших, оскільки показують функціонування організації на різних етапах розвитку, і дозволяють зрозуміти, чи варто інвестувати гроші в організацію.

Основною характеристикою фінансових показників є їх здатність відображати реальний стан організації на конкретний момент. Саме ці дані чітко відображають наскільки ефективно використовуються активи компанії та як компанія реагує на зовнішні та внутрішні економічні зміни. Не менш важливо є обчислення та інтерпретування фінансових показників, бо від їх точності залежить, які рішення будуть прийняті та стратегія розвитку [57].

Значення фінансових показників також полягає у їх здатності виявляти проблеми на ранніх етапах. Деякі з показників є попереджувальними сигналами для виявлення фінансових труднощів, таких як низька ліквідність, зниження прибутковості або негативні зміни в структурі капіталу. Вони здатні вчасно показати, де саме компанія потребує гнучкості або вдосконалення. Наприклад, аналіз ліквідності допомагає визначити здатність компанії своєчасно виконувати зобов'язання, а показники рентабельності вказують на ефективність використання капіталу [22; 53].

Ще один з плюсів фінансових показників це те, що їх можна порівнювати з іншими суб'єктами господарювання, стандартами галузі або з попередніми результатами самої компанії. Порівняння дозволяє оцінювати не тільки внутрішній стан компанії, але й її конкурентоспроможність на ринку та галузі. Оцінка таких показників впливає не тільки на ефективність, а також відіграє важливу роль у побудові конкурентної стратегії [14; 57].

Здатність відображати динаміку розвитку компанії є однією з вагомих характеристик цих показників. Відслідковування даних протягом декількох років дозволяє виявити тенденції в зміні фінансових результатів. Наприклад, завдяки динаміці рентабельності можна побачити чи зростає компанія, чи, навпаки, спостерігається негативна тенденція. Зміни можуть бути спричинені різними чинниками (зміни в структурі витрат, зменшення доходів). Важливою перевагою цього підходу є те, що аналіз динаміки дозволяє не лише оцінити поточний стан, а й спрогнозувати можливі варіанти розвитку ситуації.

Особливою характеристикою фінансових показників є їх здатність до комплексного аналізу. Різні групи показників (ліквідність, рентабельність,

фінансова стійкість) дають змогу оцінити організацію з різних точок зору. Це надає змогу створити загальну картину фінансового стану компанії, зрозуміти всі недоліки й переваги та розробити план майбутньої роботи. Оскільки фінансові показники взаємопов'язані, аналіз кількох груп показників одночасно дає більш повне уявлення про ефективність діяльності компанії. Наприклад, якщо у компанії показник ліквідності високий, то це не завжди свідчить про хорошу фінансову стабільність, бо може бути низька рентабельність або високі витрати [12; 13].

Фінансові показники також мають властивість детермінуватися внутрішніми і зовнішніми чинниками. Внутрішніми чинниками є використання ресурсів, ефективність управлінських рішень, система мотивації тощо. Ринкові умови, зміни в законодавстві, економічна ситуація в країні та закордоном, політичні зміни – зовнішні чинники. Взаємодія між собою всіх цих аспектів відображається на фінансових показниках, що робить їх важливими для стратегічного управління компанією. Фінансові показники, окрім того, що є необхідними для внутрішнього аналізу, є також інструментом зовнішнього аудиту. Дані використовуються для оцінки фінансової стабільності, а також на основі них складається фінансова звітність, яку використовують зацікавлені сторони для оцінки потенціалу, надійності та діяльності організації [6; 58].

Ключовою характеристикою є їх здатність відображати ефективність використання різних видів ресурсів, таких як фінансові, матеріальні, трудові. Це допомагає виявити наскільки добре використовує компанія кожен ресурс для досягнення поставлених цілей. Аналіз ресурсів є один зі значущих інструментів для підвищення загальної результативності [39].

Аналіз фінансової діяльності компанії базується на різних показниках, що відображають його прибутковість, платоспроможність, стійкість та ефективність використання ресурсів. Всі ці показники взаємопов'язані й ґрунтуються на ключових фінансових показниках, такі як дохід, чистий прибуток, ЕВІТ, валовий прибуток та інші. Ці дані є основою для аналізу та розрахунку

інших показників. Детальний розбір кожного показника представлено в табл. 1.1, що допоможе візуалізувати ключові початкові дані [25].

Таблиця 1.1 – Опис основних фінансових показників організації (складено автором за даними [10; 11])

Показник	Формула	Опис
Дохід	–	Це загальний обсяг надходжень від основної діяльності компанії.
Валовий прибуток	Доходи – Собівартість реалізованої продукції	Визначає ефективність виробничої діяльності, тобто що ми отримуємо після покриття собівартості.
EBIT	Валовий прибуток – Операційні витрати (без податків і відсотків)	Чистий прибуток від операційної діяльності без урахування фінансових витрат.
EBITDA	EBIT + Амортизація + Знецінення активів	Дозволяє оцінити прибутковість без врахування зносу основних активів.
Чистий прибуток	EBIT – Фінансові витрати – Податки	Кінцевий фінансовий результат після всіх витрат і податків, що є основним фінансовим показником ефективності підприємства.

Розглянуті у таблиці фінансові показники, зокрема доходи, прибуток, EBIT, EBITDA та чистий прибуток, є ключовими індикаторами ефективності діяльності організації. Вони відображають загальний фінансовий стан організації і також вони є основою для подальших розрахунків і аналізу фінансової діяльності, зокрема ліквідності, рентабельності, ділової активності та фінансової стійкості.

Класифікація фінансових показників дозволяє систематизувати їх за різними критеріями, що сприяє більш глибокому аналізу фінансового стану організації. Показники розділяються за важливість відповідно до мети аналізу. Різноманіття показників дозволяє розглянути діяльність компанії з різних аспектів, такі як його ліквідність, рентабельність, ділова активність і фінансова стійкість. Для наочного відображення класифікації показників фінансового стану, розглянемо рис. 1.1.

Ліквідність є однією з найважливіших характеристик фінансового стану, бо саме цей показники визначає здатність компанії своєчасно виконувати короткострокові фінансові зобов'язання. Якщо організація має достатньо

ресурсів для покриття поточних боргів, це означає, що рівень ліквідності високий. Таким чином, від показника залежить довіра з боку кредиторів, інвесторів та партнерів. Показник ліквідності поділяють на три основні типи: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт абсолютної ліквідності [52].

Рисунок 1.1 – Основні групи фінансових показників (сформовано автором)

Коефіцієнт поточної ліквідності – розраховує чи здатна компанія погасити поточні короткострокові зобов'язання за рахунок своїх оборотних активів. Розраховується показник як співвідношення поточних активів до поточних зобов'язань. Цей показник не враховує наскільки швидко компанія може перетворити свої оборотні активи в гроші, наприклад, частина покупців може затримувати платежі або взагалі не розрахуватися. І також не враховує, коли саме потрібно погасити борги – одні можуть бути терміновими, а інші відстроченими. Рівень ліквідності залежить від значення, чим вище коефіцієнт, тим більш ліквідною є компанія, але надто високі значення можуть свідчити про неефективне використання активів. Нормальне значення може коливатися від 1 до 2, якщо ж менше, то це свідчить про недостатність активів покрити короткострокові зобов'язання, але у деяких випадках коефіцієнт поточної ліквідності може компенсувати стабільний

потік грошей від основної діяльності. Загалом значення коефіцієнта залежить від галузі, бо в одній сфері це може бути близько 1, а у виробництві більше 2, бо там більша кількість запасів і довше виробничий цикл [28; 61].

Коефіцієнт швидкої ліквідності – відображає частку поточних зобов'язань, яка може бути покрита оборотними активами, не враховуючи запаси. При розрахунку враховуються тільки найбільш ліквідні активи, що дає більш точну оцінку та показує можливості компанії погасити борги у разі критичної ситуації. Показник від 1–0,7 свідчить про фінансову стійкість, якщо ж нижче, то компанії буде важко розрахуватися з боргами. Ще варто порівняти цей показник з попереднім, якщо швидка ліквідність набагато нижча від поточної, то це свідчить про сильну залежність від запасів [53].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – показує частку боргів, яку компанія може сплатити негайно, а при розрахунку використовується тільки грошові кошти та еквіваленти. Але показник не враховує можливість залучення фінансування та можливість перетворення дебіторської заборгованості на гроші. Зазвичай кредитори вважають коефіцієнт більше або дорівнює 1 хорошим показником, бо у разі чого компанія може миттєво погасити свої борги, але якщо це буде набагато більше 1, то це може означати, що організація має забагато грошових коштів, які не працюють на розвиток бізнесу. Діапазон 0,2–0,6 вважається нормою для організацій, у яких не має великих запасів ліквідних активів. У разі, якщо значення менше за 0,2, компанія підпадає під зону ризику і їй може бути важко покрити свої борги через нестачу необхідних активів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності є найбільш жорстким, оскільки він надає найточнішу картину здатності організації швидко реагувати на фінансові труднощі [28].

У загальному показник ліквідності є ефективним, але не показує перспектив розвитку, змінюється залежно від періоду та не враховує, що компанія може бути ліквідною, але при цьому бути збитковою. Правила розрахунку коефіцієнтів ліквідності базуються на Положенні (стандарті)

бухгалтерського обліку України, в якому розписана методика та порядок обчислення для організації.

Рентабельність – ключовий показник, який показує ефективність діяльності компанії, оскільки вона показує рівень прибутковості щодо вкладених ресурсів або понесених витрат. Цей показник необхідний як для компанії, так і для інвесторів. Висока рентабельність свідчить про ефективне використання ресурсів, а низька – проблеми в управлінні витратами або ж неконкурентоспроможну продукцію або послуги. Існує три головні види рентабельності: рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE), рентабельність продажів (ROS) [20; 63].

Рентабельність активів (ROA) демонструє, наскільки ефективно компанія використовує свої активи для отримання прибутку. Розраховується як відношення чистого прибутку до середньої вартості активів і показує, скільки прибутку приносить кожна грошова одиниця, вкладена в активи компанії. Якщо високий показник, то свідчить про ефективне використання активів, але при розрахунку не враховується амортизація або зношення активів, що може суттєво вплинути на ефективність використання активів.

Наступна рентабельність власного капіталу (ROE) відображає наскільки ефективно компанія використовує власний капітал для створення прибутку. Для знаходження показника чистий прибуток ділять на власний капітал. Високі значення виступають позитивним сигналом для інвесторів і чим вище ROE, тим привабливішою є компанія, оскільки вони свідчать про здатність компанії ефективно використовувати вкладені в неї кошти. Але цей показник не враховує чинник часу, бо прибуток може зрости короткостроково і це не буде гарантувати стабільність у майбутньому [20; 61].

А рентабельність продажів (ROS) показує, скільки прибутку припадає на кожен одиницю доходу. Поділивши чистий прибуток на дохід від реалізації ми отримаємо необхідні дані. Цей показник особливо важливий для оцінки цінової політики компанії та ілюструє її ефективність. Зміни в попиті чи валютних курсах можуть серйозно вплинути на цей показник, і серед недоліків

він не враховує вплив конкуренції на зниження цін або на зростання витрат [63; 54].

Наступним не менш важливим показником є ділова активність. За допомогою цього організації оцінюють ефективність використання ресурсів, швидкість обертання активів і зобов'язань. Найчастіше використовують показники: оборотність активів, оборотність дебіторської заборгованості та оборот запасів.

Обертання активів визначається як співвідношення чистого доходу до середньої вартості активів. Воно показує скільки разів за певний період організація змогла використати свої активи для отримання доходу. Високі значення свідчать про ефективне управління активами, а ось низькі можуть вказувати на їх нераціональне використання. Але є недолік – не враховується прибутковість, бо швидкий оборот активів не означає отримання прибутку.

Оборот дебіторської заборгованості розраховує скільки часу в середньому потрібно компанії для отримання платежів від клієнтів. Довгий період обороту свідчить про проблеми з ліквідністю. Він розраховується як чистий дохід поділений на дебіторську заборгованість. Виходячи з цього можна визначити наступний показник – середній період погашення дебіторської заборгованості, якщо кількість днів поділити на оборотність дебіторської заборгованості.

Також аналізується оборотність запасів, який показує, як швидко компанія реалізує свої товари, тобто собівартість реалізованої продукції ділиться на середні запаси. Високі значення можуть свідчити про затоварення складів або низький попит, що може призводити до збільшення витрат на зберігання. Але цей показник не враховує старіння товару або знецінення його.

Наступний показник для повноцінного аналізу – фінансова стійкість компанії. Він є необхідним для довгострокового розвитку та здатності протистояти зовнішнім економічним викликам. Ці дані показують наскільки

компанія залежить від зовнішніх джерел фінансування та чи має достатньо власних ресурсів для продовження діяльності.

Одним з показників фінансової стійкості є коефіцієнт автономії. Він відображає частку власного капіталу в загальній структурі фінансування компанії. Високий рівень автономії свідчить про фінансову незалежність, тоді як низькі значення можуть вказувати на значну залежність від позикових коштів. Показник не враховує ефективність залучення позикових коштів, що може бути важливим для деяких організацій.

Ще є коефіцієнт фінансової залежності, який показує частку позикового капіталу в фінансовій структурі. Отримати його можна поділивши позиковий капітал на власний капітал. Якщо цей показник вище норми, компанія може стикнутися з труднощами, особливо якщо відбудеться криза.

Також доцільно враховувати коефіцієнт покриття відсотків, який оцінює здатність компанії сплачувати відсотки за кредитами за рахунок отриманого прибутку. У такому випадку прибуток до сплати відсотків та податків (EBIT) ділиться на відсоткові витрати. Чим вище виходить показник, тим фінансово стабільніша організація.

Узагальнюючим показником можна вважати загальну ефективність організації, на яку впливають всі вище описані показники. Вона відображає сукупний результат діяльності компанії, високі результати свідчать про оптимальне поєднання фінансових показників, яке дозволяє компанії стабільно розвиватися та адаптуватися до змін ринкового середовища.

Для отримання повної картини фінансового стану варто розглядати як взаємопов'язані показники між собою. Ліквідність напряду впливає на фінансову стійкість, бо організація з достатнім рівнем ліквідних активів може легше покривати свої фінансові зобов'язання. І також рентабельність безпосередньо впливає на стабільність, бо відображає ефективність і рівень прибутковості. Ділова активність впливає як на рентабельність, так і на загальну ефективність, оскільки швидкість обороту активів напряду пов'язана

з доходами організації. Взаємозв'язок цих показників проілюстрований за допомогою схеми (рис. 1.2).

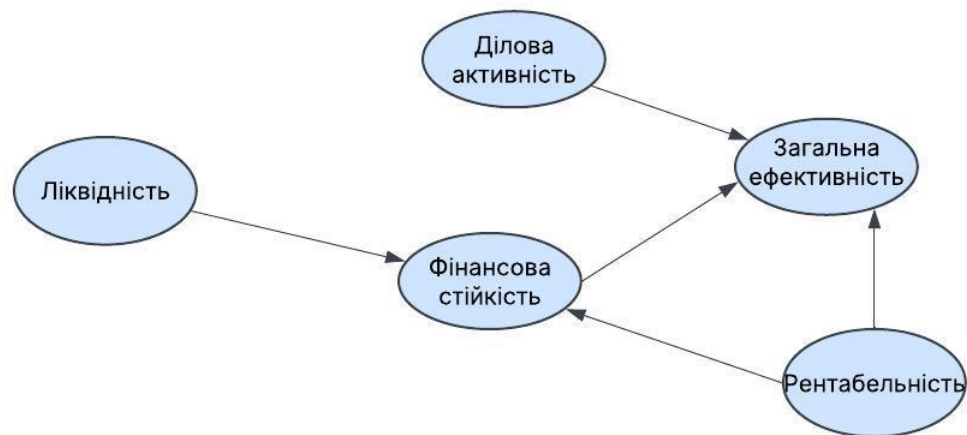

Рисунок 1.2 – Взаємозв'язок основних фінансових показників (сформовано автором)

Жоден із показників не дає повний аналіз фінансової діяльності компанії, тому для повної картини використовують комплексний підхід, який враховує різні показники та чинники, на основі яких можна більш точно сформулювати стратегії розвитку та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

1.2 Методичні підходи до аналізу показників фінансової діяльності організації

Аналіз фінансової діяльності компанії є важливим інструментом для оцінки її ефективності, стійкості та потенційного розвитку, однак слід вміти застосовувати різні методи для проведення аналізу отриманих даних. Існує декілька основних підходів, кожен з яких має свою методику та особливості. Зокрема, горизонтальний і вертикальний аналіз допомагають оцінити динаміку змін і структуру фінансових даних, коефіцієнтний аналіз дозволяє детально проаналізувати фінансовий стан компанії, а оцінка

рентабельності, ділової активності та фінансової стійкості дає змогу зрозуміти конкурентоспроможність компанії на ринку.

Горизонтальний аналіз – порівняння значень одних і тих самих фінансових статей у різні моменти часу. Основна мета полягає в виявленні тенденцій та зміні в ключових показниках, таких як доходи, витрати, активи, зобов'язання та власний капітал. Це дозволяє оцінити, як змінюється фінансова ситуація компанії з часом. Дані за цим методом можуть порівнюватися як за роки, квартали або місяці, використовуючи два типи змін:

- Абсолютна зміна – це різниця між значеннями фінансового показника в двох різних періодах. Вона показує, наскільки зріс або зменшився певний показник у грошовому вираженні.
- Відносна зміна – це відсоткове співвідношення цієї різниці до початкового значення. Вона допомагає оцінити темпи змін і виявити загальні тенденції зростання чи спаду. Відносний показник дозволяє порівнювати компанії різного масштабу, бо відображає саме темпи зростання або спадання, а не абсолютні зміни [59].

Головною перевагою цього методу є відображення динаміки змін фінансових показників. Показує, які саме статті є слабкими або сильними сторонами компанії. А також дозволяє спрогнозувати приблизний результат. Серед недоліків виділяють: залежність результатів від вибору періоду аналізу, бо можуть впливати короткострокові чинники, не врахування інфляції, валютних курсів та змін ринку. Загалом цей аналіз є важливим інструментом, але слід доповнювати його іншими методами, зокрема вертикальним аналізом. Вони розраховуються за схожим процесом, але все ж такі відмінності, детальніше представлено це в схемі (рис. 1.3).

Для більшого розуміння змін даних використовують вертикальний метод, який також називають структурним. Основна мета – оцінка частки кожного елемента у загальній структурі фінансових показників і розуміння пропорції основних статей фінансової звітності. Окрім цього цей метод аналізу дає змогу оцінити структуру активів, зобов'язань, доходів та витрат

компанії та виявити, які складові мають найбільший вплив на фінансовий стан. Також цим підходом можна проаналізувати співвідношення власного та залученого капіталу і виявити диспропорцій у фінансових потоках [23; 44].

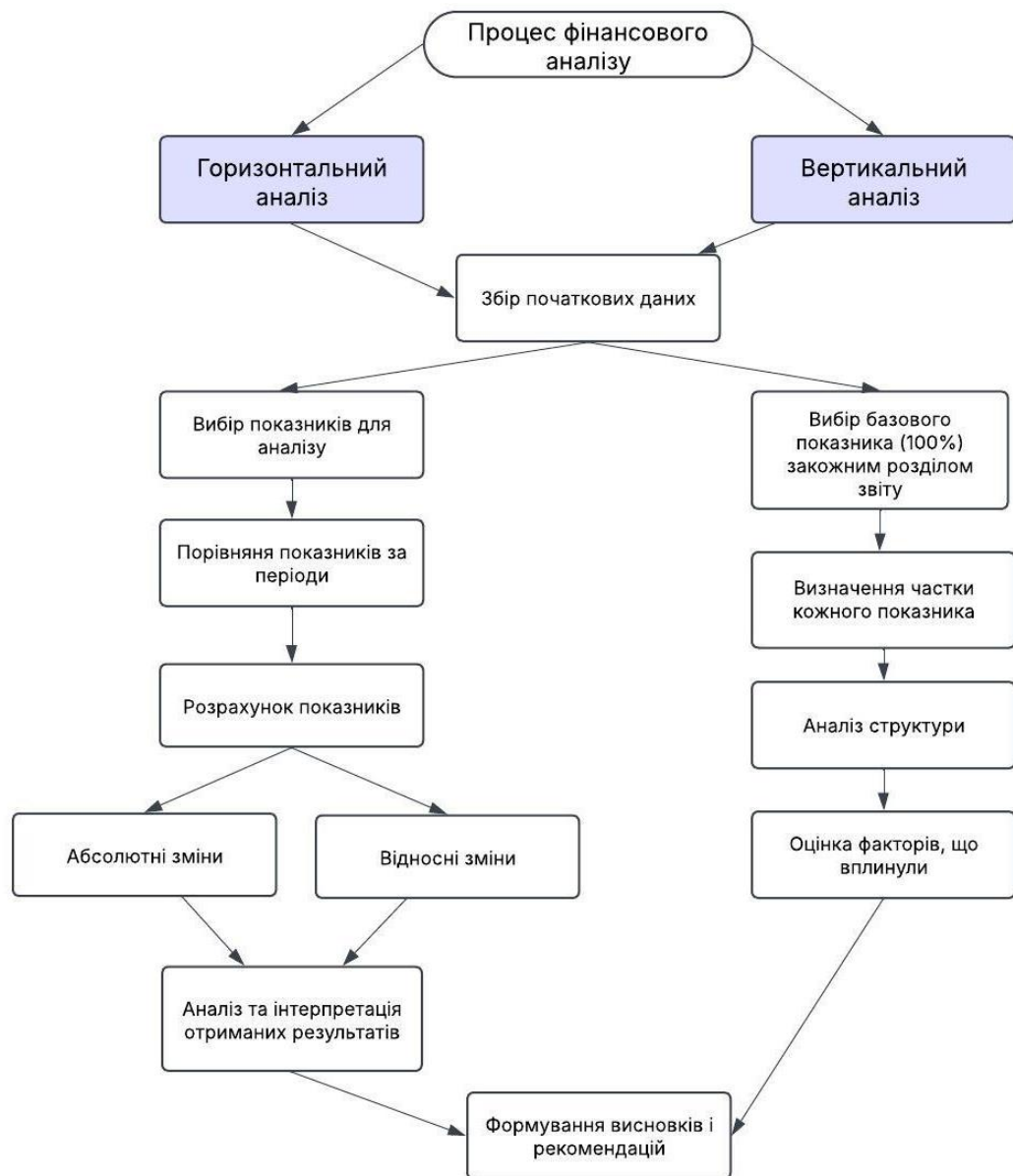

Рисунок 1.3 – Процес розрахунку горизонтального та вертикального аналізів (сформовано автором)

При використанні підходу приймаємо загальне значення відповідного розділу фінансової звітності за 100%, а усі статті представляються відсотковим співвідношенням до цього показника. У результаті це дозволяє побачити відносну вагу кожного компонента у загальній структурі звітності. Окрім

цього специфіка методу дозволяє застосовувати його для порівняння показників з обсягом доходу. Наприклад оцінити частку операційних витрат і чистого прибутку у загальній структурі доходів [55].

До переваг вертикального методу можна віднести можливість оцінювати внесок кожної статті до загальної фінансової діяльності. Цей метод забезпечує стандартизоване представлення даних, де всі статті виражені як відсотки від загального підсумку, що полегшує порівняння незалежно від розміру компанії. Цей підхід дозволяє спростити інтерпретацію складних фінансових звітів, надаючи менеджерам можливість швидко ідентифікувати критичні ділянки для подальшого аналізу та оптимізації. Однак, вертикальний аналіз має свої обмеження, так як і горизонтальний. Для наглядного розуміння наведено порівняння цих двох аналізів в табл. 1.2 [59].

Таблиця 1.2 – Порівняння горизонтального та вертикального аналізу (складено автором за даними [44; 59])

Критерій порівняння	Горизонтальний аналіз	Вертикальний аналіз
Що оцінює	Динаміку змін показників (зростання, падіння)	Структуру та співвідношення показників
Основний показник	Абсолютні та відносні зміни (приріст, темп зростання)	Частка кожного елемента у загальному підсумку (відсоткове співвідношення)
Часовий аспект	Враховує зміни в часі	Не враховує зміни в часі
Коли застосовується?	При аналізі трендів та довгострокових змін	Для оцінки структури активів, пасивів, витрат, доходів
Плюси	Відображення динаміки, виявлення тенденцій	Оцінка внеску кожної статті, спрощення інтерпретації
Мінуси	Залежність від періоду, не враховує зовнішні фактори	Не враховує динаміку, залежність від внутрішніх даних

Після розгляду горизонтального та вертикального аналізу, які дозволяють оцінити структуру фінансової звітності та динаміку змін окремих показників, доцільно перейти до застосування більш деталізованих методів аналізу. Одним з таких методів є коефіцієнтний аналіз, який більш глибоко оцінює фінансовий стан організації. Цей метод дозволяє розрахувати відносні

показники: ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість, ділова активність тощо. Він базується на розрахунку співвідношень між різними фінансовими показниками, що дозволяє отримати об'єктивну та порівняльну інформацію про ефективність діяльності компанії [9; 60].

Метод коефіцієнтного аналізу здійснюється у 4 етапи:

- Вибір фінансових показників: визначити, які дані треба розрахувати, щоб вони найбільш повно охарактеризували фінансову діяльність.
- Збір і обробка даних: збираються необхідні значення для опрацювання.
- Розрахунок коефіцієнтів: обчислюються фінансові показники за допомогою відповідних формул.
- Інтерпретація результатів: оцінюються отримані значення коефіцієнтів, порівнюються з нормативними значеннями, попередніми періодами та показниками конкурентів для визначення фінансової стабільності та ефективності компанії [55; 44].

Головною перевагою коефіцієнтного методу є комплексність, а саме можливість проаналізувати діяльність з різних сторін. Він виявляє тенденції та потенційні проблеми у фінансовому стані компанії та дозволяє порівнювати з нормативними показниками, даними за минулі періоди та показниками конкурентів. Але існує деяка обмеженість коефіцієнтного аналізу, насамперед точність залежить від достовірності фінансової звітності.

Наступний ефективний метод – факторний аналіз. Цілями цього методу є визначення чинників, які саме впливають на зміну тих чи інших фінансових показників і в якому ступені. Однак також метод допомагає виявляти внутрішні резерви та причини негативних змін у фінансових показниках [56].

Після описання цілей важливо розглянути методи, які застосовуються для оцінки впливу різних чинників на фінансові показники компанії. Вибір конкретного методу залежить від структури показників, доступних даних та необхідної точності дослідження. Серед основних підходів факторного аналізу є детермінований, який досліджує вплив окремих чинників

на фінансову діяльність. До цього підходу належать такі основні методи: ланцюгових підстановок, ланцюгових різниць, інтегральний метод та метод DuPont. Кожен з цих методів дозволяє здійснити глибокий аналіз взаємозв'язків між показниками та визначити основні чинники, які впливають на фінансові результати компанії. Розглянемо детальніше кожен з них [1].

Метод ланцюгових підстановок є одним з найпростіших і найпоширеніших факторного аналізу. Він полягає в покроковому обчисленні зміни фінансового показника за рахунок змін кожного окремого чинника. Використовувати його можна під різні фінансові показники. Принцип розрахунку такий: використовується формула фінансового показника і розраховується потім, як кожен фактор змінюється по черзі на фактичне значення. Таким чином відображається вплив кожного фактору на зміну фінансового показника. Однією з переваг методу є його простота та доступність – це один з найзрозуміліших і найефективніших інструментів для проведення факторного аналізу. Він дозволяє швидко і наочно оцінити отриманий результат. Це робить метод особливо корисним, коли потрібно отримати оперативні та чіткі висновки на основі доступних даних. Однак є й недоліки, він не враховує взаємозв'язків між чинниками, оскільки аналізує кожен окремо, що може призвести до неточностей, особливо якщо чинники значною мірою взаємодіють. У контексті управлінських рішень метод ланцюгових підстановок дозволяє керівникам розробляти більш обґрунтовані стратегії та приймати рішення, що базуються на глибокому розумінні впливу змінних на результат. Крім того, метод можна використовувати для прогнозування майбутніх змін фінансових показників на основі передбачуваних змін окремих факторів. Не дивлячись на обмеження, метод ланцюгових підстановок все ж залишається одним з найбільш ефективних і простих інструментів для проведення первинного аналізу фінансової діяльності організації [56].

Метод ланцюгових різниць так само оцінює зміни фінансових показників в залежності від змін окремих чинників. Він базується

на обчисленні різниць між значеннями фінансового показника за різні періоди або в різних умовах. Для цього беруть формулу показника, який треба проаналізувати, потім початкове значення і поступово змінюють різні фактори, вираховуючи, який з них найбільше або найменше впливає. Цей метод дозволяє рахувати як абсолютні (конкретні цифри), так і відносні (відсоткові) зміни, що відображає більш детально ситуацію. В основі методу лежить розрахунок різниць між значеннями показників у двох точках часу, наприклад, між початковим і кінцевим періодами. У процесі розрахунку обчислюється, як зміна кожного чинника впливає на кінцевий результат.

Метод ланцюгових різниць має кілька переваг, таких як простота застосування, чітке відображення впливу кожного чинника на зміну фінансових показників, а також можливість порівнювати результати за різні періоди. Однак присутні й недоліки: він може бути обмеженим для складних моделей і не завжди відображає нелінійні взаємозв'язки, окрім цього, також не враховує взаємодію чинників. Сам метод в застосуванні управлінцями схожий з методом ланцюгових підстановок, допомагає бачити проблему, планувати бюджет і оптимізувати витрати. У разі необхідності врахувати складні взаємозв'язки між чинниками, метод можна адаптувати з урахуванням кореляцій між ними або застосувати мультифакторний аналіз. І також можна модифікувати метод з використанням інших інструментів для оцінки довгострокових змін.

Наступний метод інтегральний – найскладніший, але водночас і найбільш точний підхід факторного аналізу, який дозволяє оцінювати вплив кількох чинників на зміну фінансового показника з урахуванням їхньої взаємодії. На відміну від інших методів, які розглядають кожен чинник окремо, інтегральний метод дозволяє оцінити сукупний ефект взаємодії чинників, що робить його незамінним при аналізі складних економічних процесів. Метод використовує математичні формули, в яких прописано вплив кожного чинника на показник, так і їхню взаємодію між собою. На відміну від попередніх методів цей визначає не тільки вплив кожного чинника

на кінцевий результат, а також розглядає додатковий ефект, що виникає при їхньому одночасному впливі.

Якщо в методі ланцюгових підстановок кожен чинник змінюється по черзі, залишаючи інші постійними, то в інтегральному методі враховуються їхні взаємозалежності. Формула розрахунку може мати наступний вигляд:

$$\Delta Y = \sum_{i=1}^n (\Delta X_i \times W_i) + \sum_{j=i+1}^n \sum_{i=1}^n (\Delta X_i \times \Delta X_j \times W_{ij}) \quad (1.1)$$

де: ΔY – загальна зміна показника (наприклад, фінансового показника);

X_i – чинники, що впливають на зміну показника;

W_i – вагові коефіцієнти для кожного чинника;

ΔX_i – зміна i -го чинника (різниця між фактичним значенням і базовим значенням чинника);

ΔX_j – зміна j -го чинника;

W_{ij} – взаємний коефіцієнт ваги для пари чинників;

n – кількість чинників.

Таким чином, ця формула аналізує не лише ефект окремого чинника, а комбінований ефект, що підвищує точність розрахунків. Ця властивість інтегрального методу і є його головною перевагою. А можливість оцінювати комплексні та багатофакторні економічні процеси робить його незамінним при аналізі складних фінансових ситуацій. Він також є гнучким інструментом, який можна застосовувати для різних фінансових показників, таких як рентабельність, фінансова стійкість, обсяги продажу та інші [56].

А ось щодо недоліків, то це складність розрахунків, особливо якщо треба проаналізувати багато різних чинників, що може потребувати спеціальних програмних засобів. Крім того, навіть незначні помилки у вихідних даних можуть значно вплинути на кінцеві результати, що створює певні ризики у використанні цього методу. Із цієї ж причини його

застосування вимагає високої точності та достовірності інформації. Окрім недоліків існують і обмеження стосовно застосування цього показника. Однією з таких перешкод інтегрального методу – це його застосування в простих моделях, де взаємодія між чинниками є незначною або відсутня. В таких випадках цей метод може виявитися надмірно складним, і його використання буде економічно не доцільним. Простіші методи аналізу, такі як метод ланцюгових підстановок, можуть дати схожий результат при менших витратах часу та ресурсів. Тому слід правильно не тільки розраховувати, а і підходити до вибору методу при аналізі.

Стосовно управління, то інтегральний метод є дуже ефективним у виявленні прогалин в управлінні фінансами компанії. Він корисний у розробці ефективних стратегій, аналізі ефективності діяльності та оптимізації бізнес-процесів. Однак, через свою складність, його застосування може бути обмежене лише в компаніях, де є необхідність у деталізованому фінансовому аналізі та наявні відповідні ресурси. Загалом інтегральний метод є потужним інструментом для стратегічного планування та оцінки складних взаємозв'язків у фінансових процесах, однак слід підходити відповідально до підбору людини, яка буде займатися цим, і в тлумаченні результатів.

Наступним не менш важливим методом є система аналізу DuPont. Це вважається одним з найвідоміших і найефективніших методів факторного аналізу для оцінки фінансової діяльності компанії. Цей підхід ґрунтується на розкладанні одного з основних фінансових показників – рентабельності капіталу (Return on Equity, ROE), що дозволяє детальніше побачити, які саме фактори впливають на прибутковість компанії. Основна ідея методу DuPont полягає в тому, що рентабельність капіталу (ROE) залежить від трьох основних показників: рентабельності продажів (ROS), оборотності активів і фінансового левериджу (заборгованості). Розглянемо, як кожен з цих чинників впливає на кінцевий результат у табл. 1.3 [25].

Формула для розрахунку рентабельності капіталу за методом DuPont виглядає наступним чином:

$$ROE = ROS \times Asset\ Turnover \times Financial\ Leverage \quad (1.2)$$

де ROS – рентабельність продажів (Чистий прибуток / Дохід);

Asset Turnover – оборотність активів (Продажі / Загальні активи);

Financial Leverage – фінансовий леверидж (Загальні активи / Власний капітал).

Таблиця 1.3 – Вплив показників методи DuPont на ROE та їх роль в аналізі (складено автором за даними [1])

Показник	Опис	Роль в методі DuPont	Вплив на ROE
Рентабельність продажів (ROS)	Відношення чистого прибутку до обсягу продажу	Вказує на ефективність компанії в управлінні витратами та здатність генерувати прибуток	Висока рентабельність може компенсувати низьку оборотність активів і підвищити ROE
Оборотність активів (Asset Turnover)	Відношення обсягу продажів до середніх активів компанії	Необхідний для розуміння того, наскільки швидко і ефективно організація використовує свої ресурси для виробництва доходу	Висока оборотність активів може підвищити ROE, навіть при низькій рентабельності продажів. Якщо активи використовуються ефективно, то компанія може збільшити прибуток, не збільшуючи їх обсяги.
Фінансовий леверидж (Financial Leverage)	Співвідношення між власним і позиковим капіталом компанії	Вказує на те, як компанія розпоряджається позиковими коштами для фінансування своєї діяльності	Високий фінансовий леверидж може збільшити ROE, навіть якщо її рентабельність продажів або оборотність активів на перший погляд не є дуже високими, але підвищує ризики через необхідність виплати відсотків по боргу.

Метод DuPont розкладає складний показник на окремі частини, щоб потім окремо проаналізувати кожну з них. Це надає компанії більш детально зрозуміти причини змін та в якому саме показнику є проблема. Такий підхід

дозволяє не тільки оцінити поточну ситуацію, а й спрогнозувати майбутні фінансові результати на основі різних сценаріїв.

Метод DuPont має суттєві переваги, які роблять його популярним інструментом. Отримання чіткої картини щодо фінансової ефективності компанії – одна з головних переваг. Цей підхід є достатньо простим і доступним, можливо розрахувати на основі стандартних фінансових звітів компанії, таких як баланс, звіт про прибутки і збитки. Тому він є зручним для компаній з обмеженими ресурсами або тих, хто не має доступу до спеціалізованих програм для фінансового аналізу. Також варто зазначити, що завдяки методу компанії можуть порівнювати рентабельність і окремі ці чинники, що дозволяє здійснювати міжфірмові порівняння та аналіз конкурентоспроможності компанії на ринку. Однак підхід не може врахувати нематеріальні фактори, такі як репутація компанії чи мотивація співробітників, хоча вони також можуть впливати на фінансові результати. Крім того, метод не надає повний аналіз стосовно ризиків, пов'язаних з високим фінансовим левериджем, що може призвести до помилкових висновків, якщо боргове навантаження компанії велике [14; 24].

Метод DuPont має деякі особливості, він може бути менш ефективним для великих корпорацій або мультинаціональних компаній з численними підрозділами, де складно чітко визначити вплив кожного показника на фінансові результати. Також метод не підходить для організацій, які займаються специфічними видами діяльності, наприклад, продажем активів чи нерухомості, де значення фінансових показників можуть бути перекручені.

Метод DuPont є корисним для управлінського аналізу, він допомагає менеджменту фокусуватися на конкретних аспектах діяльності, таких як рентабельність продажів або оптимізація активів, і доволі часто використовується в компаніях. Для інвесторів та кредиторів метод DuPont є корисним для оцінки фінансової стабільності компанії, що дозволяє зробити обґрунтовані висновки щодо інвестицій чи надання кредитів. Але не завжди може підійти для аналізу цей метод, у процесі фінансового аналізу організація

стикається з необхідністю вибору відповідного підходу для аналізу різних фінансових показників. Нижче наведена табл. 1.4, яка надає порівняння основних методів факторного аналізу з точки зору їх характеристик, переваг та недоліків.

Таблиця 1.4 – Порівняння методів факторного аналізу (складено автором за даними [62])

Метод	Основні характеристики	Переваги	Недоліки	Практичне застосування
Ланцюгових підстановок	Покрокове обчислення зміни показника	Простота, наочність	Не враховує взаємозв'язки між показниками	Використовується для оцінки впливу окремих факторів на зміну показника
Ланцюгових різниць	Обчислення різниць між періодами	Простота, зручність для порівняння	Обмеженість для складних моделей	Застосовується при аналізі зміни показників за кілька періодів
Інтегральний метод	Оцінка сукупного ефекту взаємодії всіх факторів	Точність, комплексність	Складність розрахунків, вимагає багато даних	Для оцінки комплексних змін у показниках
DuPont	Розкладання ROE на складові: рентабельність, оборотність активів, фінансовий леверидж	Детальний аналіз, порівняння з галузевими стандартами	Не враховує нематеріальні фактори, такі як корпоративна культура	Використовується для детального аналізу фінансових результатів

Кожен з методів факторного аналізу має свої особливості й їх застосування залежить від багатьох причин. Наприклад, метод ланцюгових підстановок добре підходить для покрокового аналізу впливу змін кожного окремого чинника, тоді як інтегральний метод дозволяє оцінити загальний вплив чинників на зміну показника. Метод ланцюгових різниць ефективний для порівняння змін показників на різних етапах, а метод DuPont дозволяє детально розібрати складові рентабельності на основі структурних коефіцієнтів. Вибір методу залежить від завдань, які треба вирішити та типу

показника, наочно побачити який метод найкраще підходить до якого показника можна в табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Оптимальний метод факторного аналізу для різних фінансових показників (сформовано автором)

Фінансовий показник	Найбільш доцільний метод	Причина вибору
Ліквідність	Метод ланцюгових підстановок	Дозволяє покроково оцінити зміни в ліквідності, вплив кожного чинника на платоспроможність компанії
Рентабельність	Метод DuPont	Детально аналізує взаємозв'язок між різними чинниками, такими як рентабельність продажів, оборотність активів та ефективність використання капіталу
Ділова активність	Метод ланцюгових різниць	Оцінює зміни в обігу активів чи товарів за різні періоди, а також визначає, які саме фактори впливають на ці показники
Фінансова стійкість	Інтегральний метод	Оцінює загальну фінансову стійкість компанії, враховуючи вплив різних факторів

Кожен метод має свої властивості, переваги та недоліки. Для більш розгорнутого аналізу слід використовувати вертикальний та горизонтальний метод, коефіцієнтний та факторний аналіз. Деякі методи потребують багато часу, високої точності та необхідного забезпечення для прорахунку, а деякі розраховуються в одну дію, але вони є не менш важливими. Завдяки застосуванню цих методів можна отримати цілісну картину фінансового стану організації та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

1.3 Інформаційне забезпечення аналізу показників фінансової діяльності організації

Фінансовий аналіз компанії проводиться на основі достовірних джерел інформації, які відображають її стан. Найважливішим критерієм до джерел інформації є точність і достовірність. Загальним документом організації про її рух фінансових показників є звітність. Фінансова звітність компанії – це

сукупність усіх документів, які містять систематизовану інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів компанії за певний період. Складається вона відповідно до міжнародних (IFRS) або національних стандартів бухгалтерського обліку та використовується як внутрішніми, так і зовнішніми зацікавленими сторонами, включаючи керівництво, інвесторів, кредиторів, державні органи та інших користувачів. Розбираючи детальніше цей документ, то до нього входять основні джерела фінансової інформації, такі як баланс, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів. Кожен документ відіграє свою роль у процесі оцінки компанії та прийнятті стратегічних рішень.

Баланс – відображає фінансовий стан компанії на конкретну дату. Складається він з ключових двох компонентів: активів і пасивів. Активи відображають ресурси компанії, включаючи в себе оборотні кошти, такі як грошові кошти, дебіторська заборгованість, запаси, а також необоротні активи, до яких належать основні засоби, нематеріальні активи та довгострокові фінансові вкладення. Пасиви, в свою чергу, відображають джерела фінансування цих ресурсів, які поділяються на власний капітал, який містить статутний капітал, нерозподілений прибуток, резервні фонди, а також на зобов'язання, до яких входять довгострокові та короткострокові кредити, позики та кредиторська заборгованість. Аналіз балансу дозволяє підприємцям побачити рівень фінансової стійкості, оцінити співвідношення власного і позикового капіталу, знайти можливі ризики та основуючись на цьому спрогнозувати майбутній розвиток компанії [7; 46].

Звіт про фінансові результати є не менш важливим джерелом інформації. Він оцінює прибутковість організації, а саме показує доходи та витрати за певний період, що дозволяє побачити фінансовий результат від діяльності компанії. Основні статі, які входять до цього звіту: дохід від реалізації товару або послуг, собівартість реалізованого продукту та операційні витрати, до яких входять витрати на адміністративні потреби, маркетинг та збут. Також враховуються витрати, такі як відсотки за кредитами,

та доходи від інвестиційної діяльності. Кінцевим показником цього звіту може бути чистий прибуток або, у найгіршому випадку, збиток, що і покаже у зальному, чи ефективно компанія використовує свої ресурси для отримання прибутку. Аналізуючи звіт про фінансові результати, можна визначити рентабельність компанії, оцінити ефективність управління витратами та приймати рішення щодо оптимізації діяльності [5; 7; 40].

Наступне джерело – звіт про рух грошових коштів. Завдяки йому можливо оцінити ліквідність компанії та його можливості виконувати зобов'язання перед контрагентами та кредиторами. Він містить три основні розділи: операційну, інвестиційну та фінансову діяльність. До операційної діяльності відносяться грошові потоки, які пов'язані з основною діяльністю компанії, а саме надходження коштів від реалізації продукції та платежі постачальникам. Інвестиційна діяльність відповідає за рух коштів, який пов'язаний із придбанням або продажем основних засобів, нематеріальних активів та інвестицій в інші компанії. А ось фінансова діяльність показує зміни у фінансуванні організації, тобто залучення або погашення кредитів, виплату дивідендів та додаткове фінансування від власників. Таким чином звіт надає аналіз поточної фінансової ситуації компанії, важливий для ліквідності та відображає можливості генерувати достатні грошові потоки для забезпечення стабільної роботи [64].

Кожен з описаний фінансових документів виконує свої функції в аналізі фінансових показників. Поєднання цих джерел формує інформаційну базу для розрахунків всіх необхідних даних. Для наочного розуміння їх значення та взаємозв'язку представлено табл. 1.6, де описано показники та підходи до їх використання в управлінні.

Підсумовуючи, основні фінансові звіти є фундаментом для аналізу діяльності компанії, бо саме вони допомагають отримати необхідні результати і комплексно оцінити фінансову ситуацію. Використання звітів разом з сучасними методами аналізу дозволяє керівництву компанії приймати

обґрунтовані рішення, оптимізувати фінансове планування та забезпечувати стабільний розвиток бізнесу.

Таблиця 1.6 – Основні джерела фінансової інформації та їх значення (складено автором за даними [40; 42])

Джерело інформації	Які фінансові показники можна розрахувати	Використання в управлінні
Баланс	Ліквідність, фінансова стійкість, структура капіталу, коефіцієнти платоспроможності	Використовується для оцінки фінансової стабільності та ризиків
Звіт про фінансові результати	Рентабельність, ефективність діяльності, маржинальність, операційний та чистий прибуток	Використовується для оцінки доходності бізнесу та пошуку шляхів зниження витрат
Звіт про рух грошових коштів	Грошові потоки, фінансова гнучкість, коефіцієнт покриття грошових зобов'язань	Використовується для прогнозування грошових надходжень та управління ліквідністю

Для забезпечення ефективного аналізу фінансової діяльності організації необхідно не лише мати доступ до достовірних джерел інформації, а й застосовувати сучасні системи для обробки даних та автоматизації процесу збору. У сучасному світі все більш автоматизується і системи збору інформації стали звичним для компаній, наразі всі компанії мають хоча б одну систему, де зберігається інформація і на основі якої потім збираються дані. Це дозволяє економити час та спрощує збір, обробку та аналіз фінансової інформації, що, своєю чергою, сприяє підвищенню ефективності управління компанією. На сьогоднішній день інформаційні системи для фінансового аналізу охоплюють широкий спектр програмного забезпечення, включаючи бухгалтерські програми, системи бізнес-аналітики (BI-системи), ERP-системи та інші інструменти, що забезпечують ефективну роботу з фінансовими даними.

Головною перевагою систем є автоматизація бухгалтерського обліку, що дозволяє організації оперативно отримати актуальну та необхідну інформацію, мінімізуючи ризики людських помилок. Другою перевагою є обробка великої кількості даних та їх класифікацію, що потім допомагає скласти фінансову звітність.

Як описувалось до цього, то фінансова інформація надходить з різних джерел. Раніше до повномасштабного вторгнення в Україні використовувалась система така як 1С: Бухгалтерія, проте зараз компанії використовують українські або зарубіжні аналоги. Тим паче нові системи більш комплексні та забезпечують не лише облік, а й аналітику та інтеграцію фінансових процесів, і забезпечують вищу безпеку даних і інтеграцію з іншими сервісами [64].

Сучасні системи фінансового обліку можна поділити на декілька основних категорій: ERP-системи, які є найпоширенішими, хмарні системи бухгалтерського обліку, що надають доступ онлайн, та системи бізнес-аналітики (BI-системи). Детальний розбір кожної категорії системи представлено в табл. 1.7, а також наведені приклади.

Таблиця 1.7 – Основні інформаційні системи для проведення фінансового аналізу діяльності організації (складено автором за даними [48])

Категорія системи	Приклади системи	Основні функції
ERP-системи	SAP ERP, Microsoft Dynamics 365, IT-Enterprise, Oracle NetSuite, Terrasoft	Інтеграція фінансового обліку з іншими бізнес-процесами, планування та управління ресурсами
Хмарні бухгалтерські системи	Xero, QuickBooks, Finmap, BAS ERP	Автоматизація фінансового обліку, інтеграція з банками, формування звітності
Системи бізнес-аналітики (BI)	Power BI, Tableau, QlikView	Глибокий аналіз та візуалізація фінансових показників, прогнозування фінансових ризиків

ERP-системи забезпечують комплексний підхід і частіше всього використовуються. Вони об'єднують бухгалтерський облік, управління ресурсами, логістику та фінансове планування. Такі системи, як SAP ERP або Oracle NetSuite, широко використовуються великими корпораціями. Вони дозволяють детально слідкувати та контролювати за фінансовими потоками, оптимізувати витрати й автоматизувати процеси звітності. В Україні популярністю користуються IT-Enterprise та Terrasoft, які адаптовані

до місцевого законодавства і забезпечують можливість інтеграції з податковими службами [48].

Завдяки хмарним бухгалтерським системам, наприклад, Xero або QuickBooks, можна вести фінансовий облік у режимі реального часу, працювати з фінансовими документами онлайн та інтегруватися з банківськими сервісами. На ринку існує український аналог Finmap, пропонуючи простий інтерфейс для контролю грошових потоків. Такі системи більш орієнтовані на малий та середній бізнес і його використовують компанії, наприклад, як «Нова Пошта». А ще є BAS ERP, який представляє собою вдосконалене рішення, яке дозволяє вести фінансовий облік відповідно до українських стандартів бухгалтерського обліку.

Наступним видом систем є бізнес-аналітики (BI-системи), які зосереджені на аналізі фінансових показників та прогнозуванні ризиків. Вони не просто надають проаналізовану інформацію, а представляють її у візуалізованому вигляді, що значно полегшує сприйняття. Наприклад, Power BI та Tableau активно використовуються для обробки великих масивів фінансових даних, виявлення закономірностей та побудови прогнозних моделей. А система QlikView – один з потужних BI-інструментів, який глибше аналізує ефективність фінансової діяльності компанії.

Сучасні технології й системи спростили життя компаніям, вони допомагають автоматизувати процес збору та обробки фінансової інформації, об'єднують дані з різних джерел, аналізують їх у режимі реального часу та формують фінансову звітність, яка використовується для прийняття управлінських рішень. Це процес фінансового збору та обробки фінансових даних поділяється на різні етапи, з якими можна ознайомитися детальніше на рис. 1.4.

Автоматизація цих етапів за допомогою сучасних інформаційних систем значно підвищує ефективність управління фінансами. Це сприяє точності розрахунків, швидкому формуванню звітності та зменшенню ризиків, пов'язаних із людським чинником. Компанії можуть більш ефективно

контролювати свої фінансові потоки, планувати майбутні витрати та забезпечувати стабільний розвиток. Окрім цього інформаційні системи допомагають складати звітності відповідно до встановлених норм та стандартів, бо будь-яка помилка може призвести до штрафів, податкових перевірок та інших санкцій. Тому слід детально підходити до процесу складання звітності і аналізу показників.

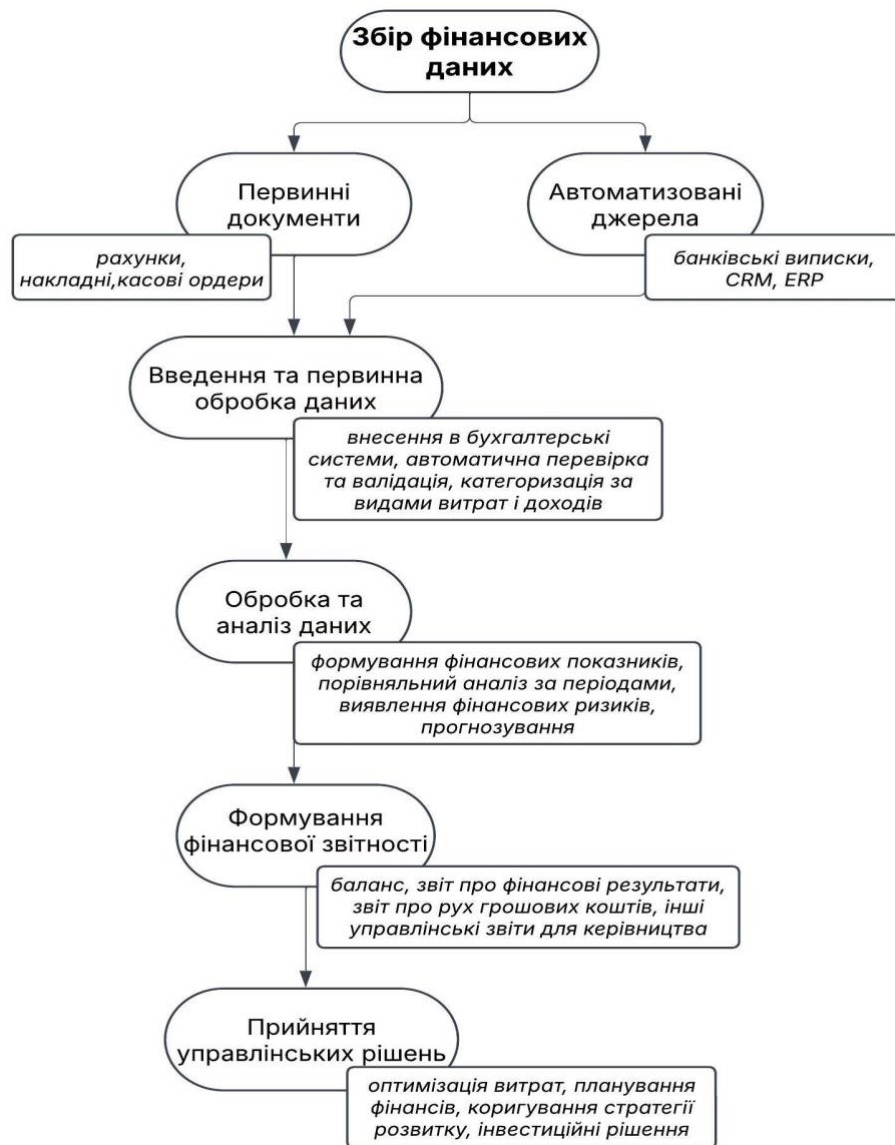

Рисунок 1.4 – Схема збору та обробки фінансових даних (сформовано автором)

Фінансова звітність виконує ключову роль у діяльності будь-якої організації, адже вона використовується не тільки для оцінки показників та

ризиків, а також для взаємодії з державними органами, банками, інвесторами та партнерами. В Україні регулювання цього процесу відбувається за допомогою низкою законодавчих актів, нормативних документів та міжнародними стандартами, які визначають її структуру, обов'язкові форми, періодичність подання та методи оцінки фінансових показників. До основних нормативно-правових актів, що регулюють цей процес, відносяться:

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (№ 996-XIV від 16.07.1999 р.) – відображає основні аспекти щодо ведення бухгалтерського обліку, обов'язковість фінансової звітності, а також вимоги до її складання; встановлює форми фінансової звітності відповідно категорії та розміру підприємства, і також наголошує про достовірність даних [15].
- Податковий кодекс України (№ 2755-VI від 02.12.2010 р.) – регламентує порядок оподаткування доходів компаній, включаючи правила складання податкової звітності. Він визначає взаємодію організацій з податковими органами, терміни подання звітності та порядок нарахування податкових зобов'язань [38].
- Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) – прописані детально вимоги щодо складання фінансової звітності, ведення бухгалтерського обліку та оцінки фінансових показників. Ці стандарти використовуються усіма українськими компаніями, окрім тих, що зобов'язані застосовувати міжнародні стандарти [34; 35].
- Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – цими стандартами керуються великі компанії, фінансові установи та підприємствами з іноземними інвестиціями. В цих документах знаходяться єдині правила обліку для міжнародних компаній, що спрощує аналіз їхньої діяльності іноземними партнерами та інвесторами [27].

Залежно від типу та розміру, компанії можуть використовувати НП(С)БО або МСФЗ. Для малих підприємств передбачені спрощені форми звітності, тоді як великі компанії та організації з державною участю зобов'язані дотримуватися суворіших вимог щодо складання фінансових документів [27; 35].

Показники фінансової діяльності компанії прописані не тільки в одному фінансовому звіті, відповідно законодавству України компанії також надають інші типи звітів і кожен має свої терміни подання. Головний фінансовий звіт включає баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до фінансової звітності, що відображають загальний фінансовий стан компанії за рік, і подається щорічно. Консолідована звітність надається для групи компаній і охоплює об'єднані фінансові результати всіх підприємств в групі. Міжнародна звітність (IFRS) призначена для міжнародних компаній і відповідає міжнародним стандартам бухгалтерського обліку, що дозволяє порівнювати фінансові результати на глобальному рівні. Податкові звіти охоплюють інформацію щодо податків, таких як ПДВ і податок на прибуток, і подаються регулярно для забезпечення виконання податкових зобов'язань (табл. 1.8).

Таблиця 1.8 – Терміни подачі видів фінансової звітності (складено автором за даними [15; 37])

Вид звітності	Термін подачі	Частота подачі
Фінансова звітність (баланс, прибутки / збитки)	До 28.02 наступного року після фінансового року	Щорічно
Консолідована звітність	До 28.02 наступного року після фінансового року	Щорічно
Міжнародна звітність (IFRS)	До 31.03 наступного року після фінансового року	Щорічно
Податкові звіти	Щомісячно/щоквартально (до 20 числа наступного місяця)	Щомісячно / Щоквартально

Всі ці звіти формують повну картину про фінансову стабільність компанії, а дотримання всіх законодавчих вимог при оформленні й подачі

документів не лише позитивно впливає на її репутацію перед інвесторами, кредиторами і партнерами, а й забезпечує відповідність нормам державного регулювання. Враховуючи цифровізацію більшість компаній подають фінансову звітність в електронному форматі через спеціалізовані системи, що у свою чергу, дозволяє автоматизувати процеси, мінімізувати помилки та зменшити адміністративне навантаження.

Таким чином, дотримання вимог до складання фінансової звітності є не лише юридичним обов'язком, але й ключовим чинником фінансової стійкості компанії. Своєчасне та коректне подання звітності сприяє підвищенню конкурентоспроможності компанії, зміцнює її репутацію, зменшує ризики виникнення фінансових санкцій.

Висновок до розділу 1

У результаті дослідження теоретико-методичних аспектів аналізу показників фінансової діяльності організації зроблено відповідні висновки:

1. Фінансові показники є інструментами, якими можна оцінити ефективність та поточний стан діяльності компанії. Їх поділ на групи, такі як ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість та ділова активність, дозволяє забезпечити комплексний підхід до аналізу. Це не лише допоможе визначити платоспроможність та здатність генерувати прибуток, але й його здатність до довгострокового стабільного функціонування. Важливим моментом є те, що показники не тільки визначають поточний стан компанії, а виступають необхідним елементом для прийняття стратегічних рішень, що впливає на стабільність і конкурентоспроможність організації в майбутньому.

2. Дослідження методичних підходів до аналізу фінансових показників показало, що існує багато різних підходів і важливо не тільки правильно розраховувати за ними, а також вибирати, які найбільш відповідають потребі і можливостям компанії. Горизонтальний аналіз відображає динаміку змін фінансових показників протягом часу, що є суттєвим для прогнозування

майбутніх тенденцій і виявлення можливих проблем, натомість вертикальний аналіз дає змогу зрозуміти внутрішню структуру фінансової звітності та взаємозв'язок між різними показниками, що дає більш точне уявлення. Коефіцієнтний метод дозволяє порівняти показники компанії з нормативами або середньогалузевими стандартами, що допомагає у розумінні конкурентоспроможності компанії. Факторний метод відображає ступінь впливу кожного елементу. Враховуючи результати кожного з них, для більшої ефективності слід використовувати методи у комплексі для забезпечення більшої ефективності, створенні ефективних стратегій управління фінансами та підвищення стійкості компанії до економічних змін.

3. Стосовно інформаційного забезпечення аналізу фінансових показників, то це не менш важливий аспект. Він впливає на точність і оперативність фінансового аналізу. Для достовірних розрахунків та правильного прийняття рішень необхідно використовувати надійні джерела фінансової інформації, зокрема баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про рух грошових коштів. Однак у ході розвитку і постійних інновацій при аналізі використовуються новітні інформаційні технології, які дозволяють автоматизувати процес збору та обробки даних, підвищуючи швидкість і точність аналізу, а також надають можливість відповідати всім вимогам законодавства.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПрАТ «КИЇВСТАР»

2.1 Сучасні тенденції розвитку ринку телекомунікаційних послуг в Україні

З метою проведення комплексного аналізу та розробки релевантних рекомендацій для ПрАТ «Київстар» доцільно здійснити огляд зовнішнього середовища його функціонування, а саме ринку телекомунікаційних послуг в Україні. Для цього необхідно проаналізувати загальні дані за видом економічної діяльності згідно з офіційною статистикою, зокрема дані Державної служби статистики України.

Ринок телекомунікацій в Україні – один із найбільш динамічних сфер економіки, який завдяки технологічному прогресу, законодавчих змін та споживчих вподобань постійно змінюється. Галузь інформації та телекомунікацій розвивається і серед споживачів найбільше приділяється увага до мобільного зв'язку, інтернету та цифровим сервісам [43].

Кількість діючих юридичних осіб дещо змінилась через події останніх 3 років. Сам показник є достатньо важливим при аналізі, адже від кількості підприємницької активності та появи нових компаній залежить загальна частка валової доданої вартості, яку можуть виробити організації у загальний ВВП країни. Аналізуючи кількість діючих суб'єктів господарювання, можна визначити, наскільки галузь приваблива для бізнесу, побачити тенденцію розвитку та виявити періоди коливань [45].

За даними на рис. 2.1 можна зауважити, що на момент 2021 року налічувалось 284,2 тисячі діючих суб'єктів господарювання, натомість у 2022 році кількість зросла на 11,7 тисяч одиниць. У 2023 році вже налічувалось 306,9 тисяч, тобто можна спостерігати стабільну тенденцію зростання

показника, що свідчить про збільшення попиту на телекомунікаційні послуги, не дивлячись на економічну кризу та війну.

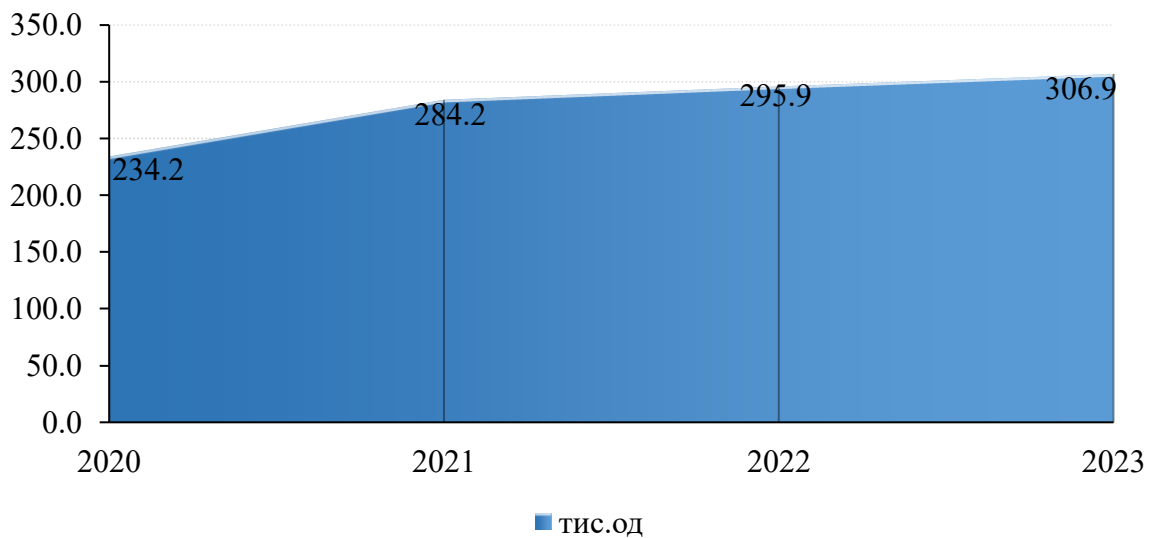

Рисунок 2.1 – Кількість діючих суб'єктів господарювання у сфері інформації та телекомунікації (складено автором за даними [33])

На наступному етапі дослідження проаналізуємо такі показники розвитку сфери інформації та телекомунікації: внесок телекомунікацій у створені валового внутрішнього продукту (ВВП), кількість капітальних інвестицій, фінансові результати за сферою та їхню ефективність. Також цей сектор відіграє суттєву роль у цифровій трансформації України та надані інформаційної безпеки.

Один з основних показників при аналізі стану галузі є структура валової доданої вартості (ВДВ), яка відображає, яку частку в обсязі валового внутрішнього продукту (ВВП) займає телекомунікаційна діяльність. Це дозволяє відстежити розвиток галузі та її внесок у розвиток національної економіки.

На момент проведення дослідження офіційні дані щодо валової доданої вартості у сфері інформації та телекомунікацій за 2023 рік не були опубліковані в державних джерелах статистики. Базаючись на даних табл. 2.1, у 2022 році частка ВДВ у ВВП зменшилась до 3,9% у порівнянні з 4,7% у 2021 році.

Головними причинами цього спаду стали: зовнішньоекономічна ситуація, значна кількість населення виїхала закордон, а відповідно дохід компаній зменшився. Загалом зафіксована негативна тенденція (рис. 2.2), однак сектор все ще був і залишається важливою складовою частиною економіки країни.

Таблиця 2.1 – Частка валової доданої вартості сфери інформації та телекомунікацій в обсязі ВВП (складено автором за даними [33])

Роки	Валова додана вартість	
	млн. грн	%
2022	206711	3,9
2021	255635	4,7
2020	209394	5,0

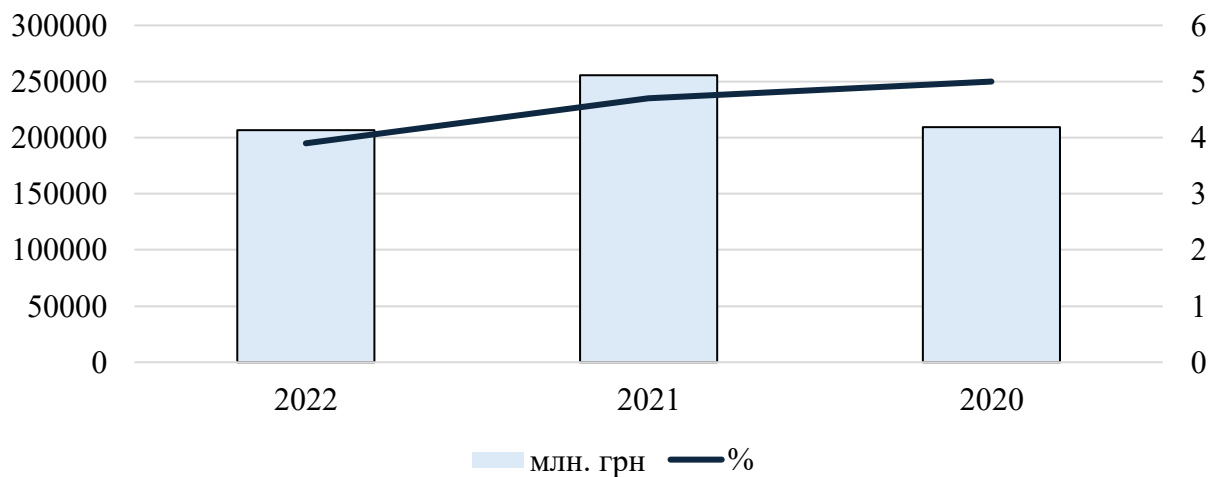

Рисунок 2.2 – Тренд валової доданої вартості сфери інформації та телекомунікацій (складено автором за даними [33])

Динаміка валової доданої вартості напряму пов'язана з показниками обсягу реалізованої продукції. Ці дані є одними з ключових в економічній активності організацій, оскільки відображають загальний рівень доходів, які були отримані в процесі комерційної діяльності. Зменшення ВДВ у 2022 році відбулося, бо впав дохід підприємств та фізичних осіб-підприємців, які працюють у сфері інформації та телекомунікацій.

Згідно з даними табл. 2.2 та рис. 2.3, особливу увагу слід звернути на структуру показника, бо саме вона відображає рівень впливу кожної

категорії. У 2021 році дані відображали високу активність сектору, проте у 2022 році відбулось суттєве скорочення показника, що на 44,7% менше, ніж у попередньому періоді. І варто відзначити, що структура 2021 року поділялась майже порівну, підприємства забезпечували 53,2% загального обсягу реалізованої продукції, тоді як фізичні особи-підприємці – 46,8%, що означало про значну присутність на ринку малого бізнесу та фрілансерів. Однак у наступний рік показники різко скоротилися через зовнішні виклики, відтік спеціалістів закордон та зменшення попиту на послуги, частка впала до 0,2%, а основну частку продукції реалізовували лише підприємства – 99,8%. У 2023 році ця структура зберіглася, однак загальний обсяг реалізації збільшився, що показує на часткове відродження галузі. Співставлення структур за 2021 та 2023 роки представлено на рис. 2.4.

Таблиця 2.2 – Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) в галузі інформації та телекомунікації з розподілом на підприємства та фізичні особи-підприємці (складено автором за даними [33])

Категорія	2021	2022	2023
Всього за галуззю інформація та телекомунікації, млн.грн	528450,7	292105,0	337999,4
з них			
підприємства, %	53,2	99,8	99,8
фізичні особи-підприємці, %	46,8	0,2	0,2

Стійке зростання галузі залежить не лише від реалізації послуг, а й від вкладень у її розвиток. При аналізі галузі варто звернути увагу на рівень капітальних інвестицій, бо в таких критичних секторах, як телекомунікації та інформаційні технології, відіграють ключову роль у майбутньому економічному розвитку та конкурентоспроможності. Дані даного показника за останні 3 роки представлені у табл. 2.3.

Не враховуючи кризовий рік, інвестиції у сферу інформації та телекомунікацій зростали. У 2022 році було значне зменшення 29,3% порівняно з 2021 роком. Однак у 2023 році він зріс приблизно на 43% відносно

попереднього року, та перевищивши рівень 2021 року приблизно на 1%. Зміни інвестицій в галузь пояснюються економічною нестабільністю, проте вже у 2023 року рівень капіталовкладень відновлюється.

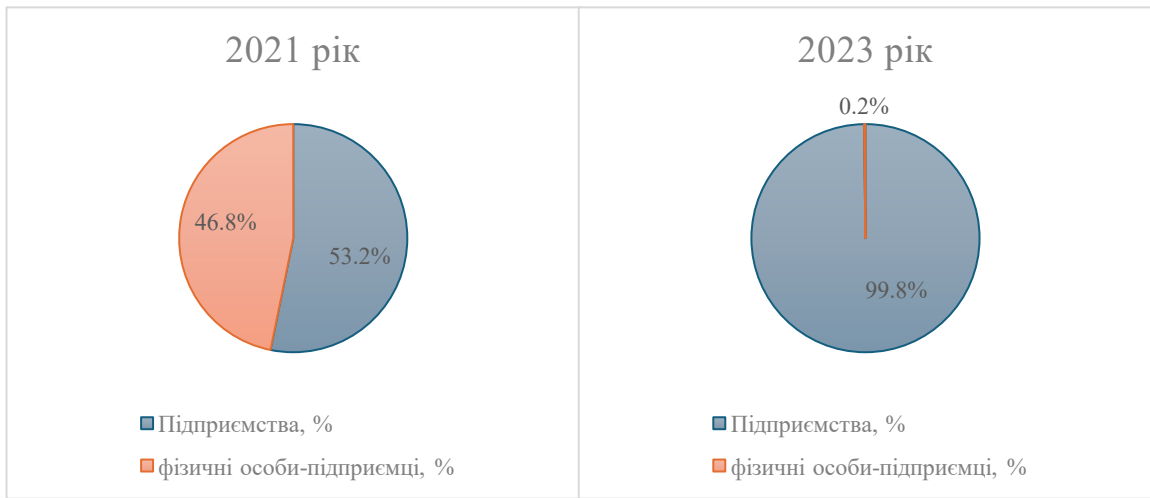

Рисунок 2.3 – Структура реалізації продукції між підприємствами та ФОП у 2021 та 2023 роках (складено автором за даними [33])

Таблиця 2.3 – Капітальні інвестиції в галузь інформації та телекомунікацій за підсекторами (складено автором за даними [33])

Сектор, млн.грн	2021	2022	2023
Всього за галуззю інформація та телекомунікації	23858	16870	24100
з них			
Телекомунікації (електрозв'язок)	13126	11563	16306
Видавнича діяльність, виробництво кіно- та відеофільмів, телевізійних програм, видання звукозаписів, діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення	6186	2185	2947
Комп'ютерне програмування, консультування та надання інформаційних послуг	4546	3122	4847

Найбільший обсяг інвестицій припадає на телекомунікації (електрозв'язок), а саме від 55% до 69% всіх інвестицій в цій галузі. У 2021 році в цей підсектор було вкладено 13126 млн грн, однак у 2022 році сума зменшилася до 11563 млн грн, що становить падіння на 11,9%. Однак за останній рік дані зросли на 41 % у порівнянні з 2022 роком, що свідчить про поновлений розвиток інфраструктури, модернізацію зв'язку та посилений попит на якісні зв'язкові послуги. Підсектор видавнича діяльність,

виробництво кіно- та відеофільмів, діяльність у сфері радіомовлення і телебачення зазнав суттєвого скорочення. У 2022 році показник скоротився більше ніж у 2,8 разів, що може бути наслідком перерозподілу інвестицій в більш важливі і критичні сектори та загального зменшення фінансування креативної індустрії. Проте в останньому році спостерігається невелике збільшення фінансування, що може свідчити про повернення цікавості у сферу медіа та розваг завдяки капіталовкладенням. Сфера комп'ютерного програмування, консультування та надання інформаційних послуг, яка є основою для цифрової трансформації, зазнала не такого суттєвого зменшення. Та наразі активно відновлюється і розвивається завдяки капітальним інвестиціям, тому у 2023 році вкладення зросли на більше ніж 55,3 %, та навіть перевищує рівень 2021 року на 6,6%. Це означає, що довіра інвесторів до галузі відновлюється, відбувається зростання потреби у цифрових рішеннях і збільшення попиту на ІТ-послуги. Для наочного відображення змін у підсекторах доцільно використати рис. 2.4, що покаже динаміку капітальних інвестицій у кожному секторі за 2021–2023 роки [19; 49].

Інвестиції надають можливість розвиватися організаціям, а ефективність їх діяльності відображає показник – фінансовий результат до оподаткування організацій. Позитивні показники свідчать про адаптацію компаній в умовах економічних та політичних криз. Інформація про обсяги прибутку, фінансового результату (сальдо) та збитку компаній даної сфери за 2021–2023 роки подано у табл. 2.4 та на рис. 2.5.

Аналізуючи показники 2021 та 2022 року, доречно зауважити, що через початок війни економічна ситуація погіршилась і збиток зріс в понад три рази, а фінансовий результат знизився майже вдвічі. Це було спричинене складною ситуацією в країні на той час, коли підприємства понесли великі витрати та пошкодження майна. Частка компаній, що понесла збитки збільшилась на 5,8%, але більшість змогли встояти перед складнощами, перенаправити ресурси, так щоб понести як найменші втрати. У 2023 році відбулося значне покращення: фінансовий результат став більшим навіть порівнюючи

з довоєнними роками, а прибуток досяг найвищого рівня за три роки. Збитковість організацій також суттєво знизилася, що свідчить про стабілізацію ринку. А питома вага компаній, які отримали збиток повернулася майже на рівень 2021 року. Загалом спостерігається впевнене відновлення галузі інформації та телекомунікацій після кризи. Такі показники можна пояснити адаптацією організацій до нових економічних умов, впровадженням заходів з оптимізації витрат та загальним відновленням ринкової активності.

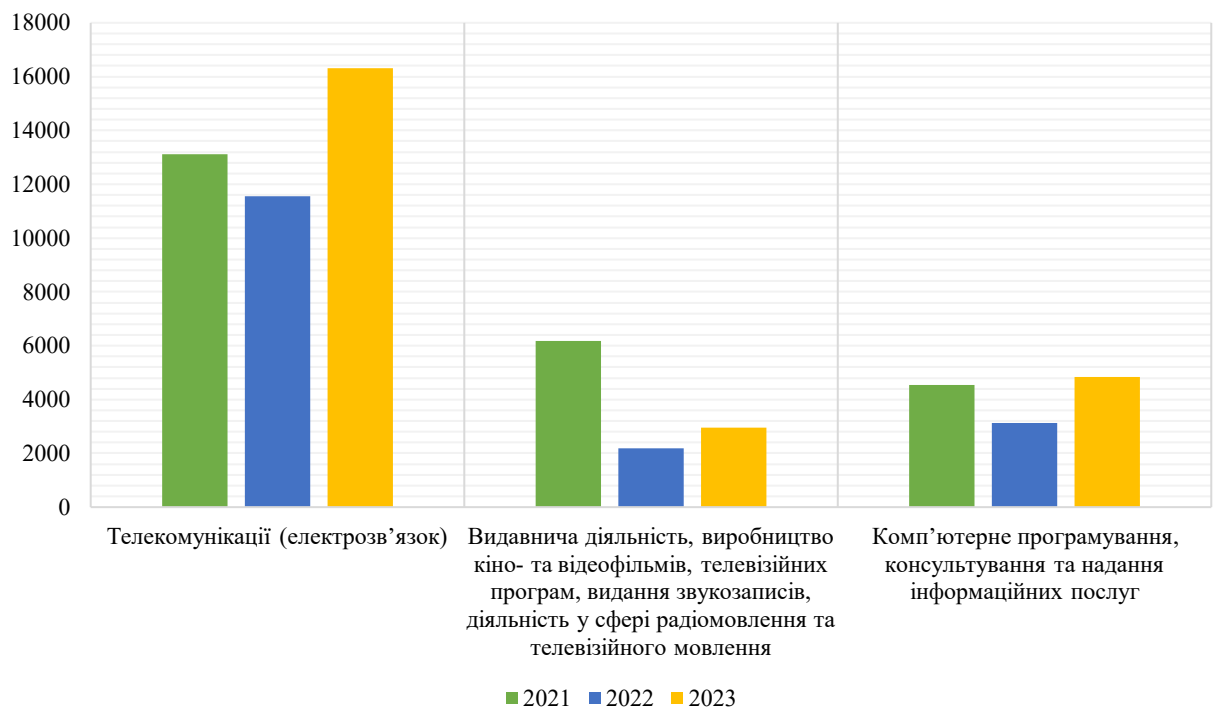

Рисунок 2.4 – Динаміку капітальних інвестицій у кожний підсектор галузі інформації та телекомунікації за 2021–2023 роки (складено автором за даними [33])

Наступним показником аналізу є рентабельність, яка критично важлива не тільки для оцінки фінансового стану організацій, а також і для оцінки галузі. Ці дані покажуть чи здатні компанії генерувати прибуток з операційної діяльності та яка ефективність використання ресурсів у галузі телекомунікацій. Отримавши високий показник, це означатиме, що компанії створюють додану вартість і генерувати стабільний дохід. Цей аспект є

критично важливим у нестабільній економіці України та високій конкуренції на ринку зв'язку та інформаційних послуг. Якщо показник залежить значною мірою від рівня інвестицій у нові технології, наприклад як 5G або розвиток кібербезпеки, то це рахується абсолютною нормою, адже сфера напряду пов'язана від рівня капіталовкладень, оскільки працює з технологіями, що швидко розвиваються. У табл. 2.5 наведено відповідні дані за 2021–2023 роки.

Таблиця 2.4 – Фінансовий результат до оподаткування організацій (складено автором за даними [33])

Показник, млн грн	2021	2022	2023
Фінансовий результат (сальдо)	34002,5	17396,7	52625,6
Прибуток	40332,8	38606,7	57874,4
Збиток	6330,3	21210,0	5248,8
Питома вага підприємств, які отримали збиток, %	30,1	35,9	31,3

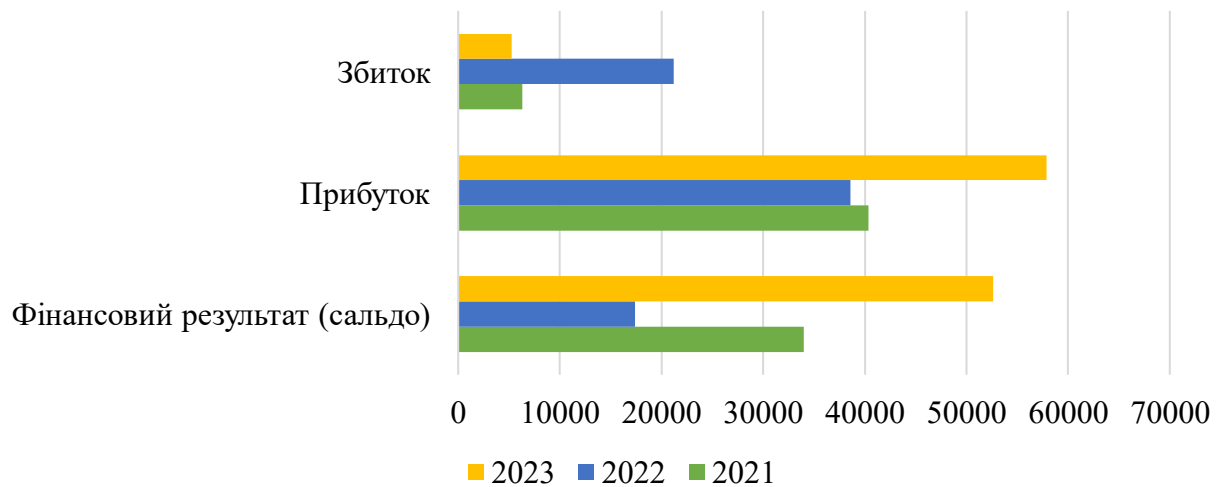

Рисунок 2.5 – Динаміку фінансового результату (сальдо), прибутку та збитку за 2021–2023 роки (складено автором за даними [33])

У 2022 році спостерігається зниження, як і за всіма попередніми показниками, через економічну ситуацію і воєнні дії. У 2023 році результати досягли максимального значення за останні 3 роки, тобто компанії достатньо адаптувалися в нових умовах та можуть створювати прибуток. Це є позитивним сигналом для інвесторів та вказує на подальший розвиток галузі.

Для наочного представлення змін рентабельності операційної діяльності підприємств сфери телекомунікацій пропонується рис. 2.6, який дозволяє краще відстежити динаміку та виявити основні тенденції [4].

Таблиця 2.5 – Рентабельність операційної діяльності підприємств у сфері телекомунікацій (складено автором за даними [33])

Рік	Рентабельність операційної діяльності, %
2023	15,8
2022	12,9
2021	15,6

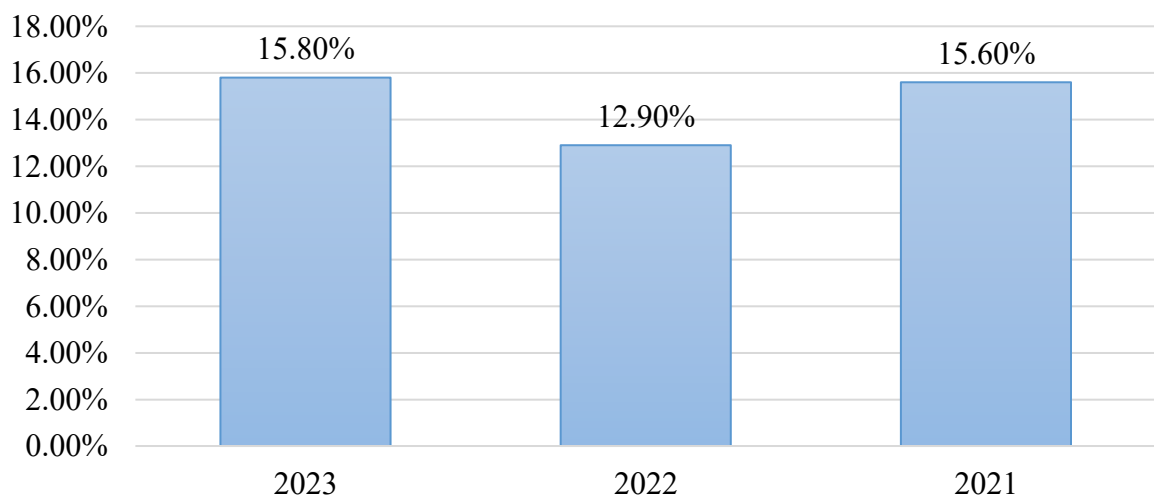

Рисунок 2.6 – Рентабельність операційної діяльності у сфері інформації та телекомунікації за 2021–2023 роки (складено автором за даними [33])

Аналіз галузі інформації та телекомунікацій України свідчить про значні коливання у структурі та економічних показниках через зовнішні чинники. Проте, не дивлячись на значне падіння в 2022 році, 2023 рік має відновлювальну тенденцію та зростання результатів, деякі з яких навіть перевищили довоєнний період. Адаптацію компаній до нових умов відображають такі показники як: зростання обсягу реалізованої продукції, збільшення фінансового результату та зниження рівня збитковості організацій. Підсумовуючи, інформаційно-телекомунікаційна галузь залишається однією з ключових у структурі економіки, демонструючи стійкість до викликів та

високий потенціал розвитку. Але не слід забувати, що на ринку залишилась велика частка підприємств, які створюють більш конкурентне середовище, тому доцільно було б ще дослідити характеристики ринку та прямих конкурентів Київстар.

Ринок телекомунікацій є достатньо динамічним та конкурентним, він завжди був один з найрозвиненіших секторів, бо забезпечує крайнє необхідні послуги зв'язку та передачі даних. Сфера включає в себе мобільний зв'язок, інтернет-послуги, цифрове телебачення та інші комунікаційні сервіси. У сучасному світі створюється великий попит на ці якісні послуги, що в свою чергу, сприяє збільшенню конкуренції між провайдерами [2].

ПрАТ «Київстар» функціонує на ринку разом з іншими двома головними конкурентами: Vodafone Україна та Lifecell. Разом три гравці охоплюють майже весь ринок в Україні й мають найбільшу кількість користувачів. Змагаючись за них, компанії розширюють покриття та удосконалюють якість послуг. Якщо проаналізувати обсяг ринку, то загальна кількість населення 38 млн., але варто врахувати той факт, що клієнти використовують декілька сім-карток від різних компаній, то тоді слід оцінити позицію компанії на ринку відносно її конкурентів. У табл. 2.6 наведено кількість абонентів, на рис. 2.7 – частка кожної організації на ринку.

Таблиця 2.6 – Частка ринку мобільних операторів України (складено автором за даними [30; 31; 32])

Компанія	Кількість абонентів	Частка
Київстар	24,3 млн	47,75%
Vodafone Ukraine	15,8 млн	31,04%
Lifecell	10,8 млн	21,21%
Загальна кількість	50,9 млн	100%

ПрАТ «Київстар» – безперечний лідер ринку мобільного зв'язку України за кількістю абонентів. Окрім цього він пропонує послуги домашнього інтернету, телебачення, хмарні сервіси, мобільний банкінг та рішення для бізнесу. Оператор активно удосконалює свої технології, наприклад

як підготовка до запуску 5G. В умовах воєнних дій організація ефективно використовує свої ресурси вкладаючи їх у відновлення зруйнованої інфраструктури та забезпечення безперебійного зв'язку для абонентів навіть у найскладніших умовах. Оскільки компанія працює на національному ринку, Київстар інвестує багато коштів в інфраструктуру, щоб надавати якісний продукт не тільки в містах і селах, а й у віддалені та важкодоступні території.

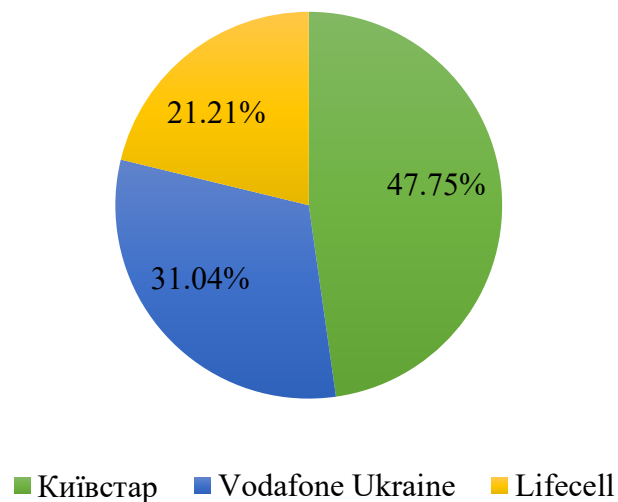

Рисунок 2.7 – Частки головних гравців телекомунікаційної сфери на ринку України (складено автором за даними [30; 31; 32])

Vodafone Україна – це друга компанія за кількістю абонентів, яка входить до глобальної корпорації Vodafone Group. Організація акцентує увагу на високий швидкості інтернету та цифрових сервісах, інвестує у розвиток і розширює свій асортимент. Маючи власну стратегію, компанія активно конкурує з Київстар і для утримання клієнтів робить знижки, але все ж таки має відносно високу вартість за послуги. Через міжнародний досвід Vodafone Україна швидше може впроваджувати нові технології та стандарти. Як показав досвід у грудні 2023 року, ця компанія є більш стійкою в захисті до кібератак, що є важливим аспектом. І саме тоді компанія забрала частку абонентів Київстар, надаючи їм свої послуги.

Lifecell – частина міжнародної турецької компанії Turkcell. Цей конкурент відрізняється своєю гнучкою ціновою політикою, досить часто пропонують спеціальні пропозиції для своїх абонентів. Спектр їх послуг відрізняється і, наприклад, так послуги, як домашній Інтернет компанія наразі не надає. Не дивлячись на те, що компанія постійно розширюється і будує нові базові станції, вона все одно має невелике покриття, працюючи тільки в великих містах країни, навіть у метро інтернет не працює, що показую, що ця компанія значно програє в цьому іншим своїм конкурентам. Також через меншу частку на ринку компанія має менше можливостей для масштабування через двох сильних конкурентів, які вже давно зарекомендували себе. Lifecell має своїх постійних клієнтів, але все таки впізнавальність бренду є нижчою, ніж у Київстар чи Vodafone [29].

Як бачимо, ПрАТ «Київстар» – це лідируючи підприємство, яке займає майже половину ринку. Але конкуренція все одно залишається через наявність декількох великих гравців на ринку, тобто ринок телекомунікацій в Україні є олігополістичним. Такий вид ринку означає, що кожен з основних гравців значною мірою впливає на ціни, якість послуг та інновації у галузі.

Для детальнішого аналізу конкурентного середовища телекомунікаційного ринку України важливо порівняти ключові показники діяльності основних операторів. Це надасть можливість оцінити комплексну позицію кожного оператора, виходячи з декількох чинників (табл. 2.7).

За даними таблиці видно, що ПрАТ «Київстар» має лідерство за більшістю показників. Lifecell пізніше зайшов на ринок, на відміну від інших, тому у нього менше переваг. За кількість абонентів і базових станцій Київстар є лідером, що вказує на стабільний попит на послуги та значний розвиток. Це в свою чергу дозволяє компанії досягти більшого прибутку та ефективного управління витратами. Чисельність співробітників говорить про те, що Київстар витрачає більше ресурсів на оплату праці, але при цьому має достатньо великий чистий прибуток. Вартість тарифів також вказує на диференціацію на ринку: Vodafone Україна пропонує більш дорогі послуги,

що може свідчити про орієнтацію на більш високий сегмент клієнтів, тоді як Lifecell підтримує більш доступні тарифи, орієнтуючись на економнішу аудиторію.

Таблиця 2.7 – Порівняльна характеристика ПрАТ «Київстар» і конкурентів компанії (складено автором за даними [30; 31; 32; 65])

Показник	Київстар	Vodafone Україна	Lifecell
Рік запуску мобільного зв'язку	1997	1996	2005
Кількість користувачів	24,3 млн	15,8 млн	10,8 млн
Кількість базових станцій	53 000	4 800	5 466
Послуги	Мобільний зв'язок та інтернет, домашній інтернет і Київстар ТБ, цифрові рішення	Мобільний зв'язок та інтернет, домашній інтернет, IoT, цифрові сервіси, фінансові послуги	Мобільний зв'язок та інтернет, цифрові рішення, фінансові послуги
Частка ринку від загальної кількості абонентів	47,75%	31,04%	21,21%
Середня вартість тарифу (2024 рік)	250 грн	280 грн	210 грн
Чисельність співробітників (2024 рік)	3296	2557	1024
Чистий прибуток, тис. грн (за 2024 рік)	11 331 462,00	3 838 247,00	2 402 114,00

Vodafone Україна та Lifecell хоч і мають недоліки і менше можливостей, однак активно конкурують в послугах, технологіях і нових стандартах. Наприклад, Vodafone Україна активно впроваджує IoT, і так само як і Lifecell, надають фінансові послуги.

Як результат, на ринку телекомунікацій в Україні спостерігається декілька тенденцій. Найпоширеніші дві головні тенденції, які доповнюють одна одну: відбувається зростання попиту на мобільний інтернет, а саме на 4G та у найближчому майбутньому 5G мережі, після запуску в роботу. Варто також зазначити про зростаючу кількість користувачів смартфонів, що створює нові

можливості для додаткових послуг, таких як мобільний банкінг, е-комерція та цифрові розваги (табл. 2.8).

Таблиця 2.8 – Ключові тенденції розвитку телекомунікаційного ринку та їх вплив (складено автором за даними [3])

Тенденція	Опис	Вплив на ринок
Розвиток 4G та 5G мереж	Розширення покриття та запуск нових технологій	Зростання швидкості інтернету, покращення якості послуг
Цифрові послуги (FinTech)	Мобільні платежі, цифрові гаманці, мікрокредити	Збільшення числа користувачів та нові бізнес-моделі
Розвиток IoT	Впровадження рішень для «розумних» будинків, транспорту	Інтеграція нових технологій у повсякденне життя
Зростання мобільного інтернету	Збільшення користувачів смартфонів та мобільного трафіку	Потреба в збільшенні пропускної здатності мереж

Наступною важливою тенденцією є розвиток цифрових послуг. Організації вже активно впроваджують нові цифрові сервіси, які відповідають потребам суспільства. Найбільшим попитом користуються фінансові технології для здійснення різних операцій завдяки простим і доступним інструментам. Окрім цього спостерігається тенденція розвитку IoT (Інтернет речей), які вносять корективи й іноваційність у різні сфери життя. Оператори мобільного зв'язку використовують IoT-рішення для комфорту та ефективності.

Загалом, ринок телекомунікацій в Україні орієнтується на розвиток високошвидкісних мереж, зростання цифрових послуг та інтеграцію новітніх технологій, що дозволяє створювати нові можливості для бізнесу та покращувати якість життя населення. Водночас існують і певні виклики, такі як високий рівень конкуренції між операторами та необхідність великих інвестицій у модернізацію інфраструктури.

2.2 Аналіз показників фінансової діяльності ПрАТ «Київстар»

Фактологічною базою для аналізу фінансових показників слугує ПрАТ «Київстар» – найбільший оператор мобільного зв'язку в Україні, який є лідером ринку телекомунікацій за кількістю абонентів та рівнем доходів. Компанія відіграє стратегічну роль у розвитку цифрових технологій, пропонуючи широкий спектр послуг, зокрема мобільний зв'язок, фіксований інтернет та цифрові сервіси для бізнесу.

ПрАТ «Київстар» обслуговує більшу частину населення – 24,3 млн., компанія займає 64% на основі загальної кількості населення, що є значним відсотком. А відносно конкурентів у компанії 47,75% ринку від загальної кількості абонентів. Хоча організація і є лідером, все одно залишається достатньо сильна конкуренція через присутність на ринку двох інших сильних гравців.

Наступним етапом для аналізу фінансового стану Київстару є розгляд фінансових показників компанії. На початку доречно оцінити динаміку показників, які вийшли у компанії на кінець звітного періоду. Тобто таким чином зможемо побачити тенденції розвитку компанії, що дозволить побачити наскільки ефективно вона працює і розпоряджається ресурсами, як адаптується до викликів та рівень прибутковості її операційної діяльності. Для цього доцільно провести горизонтальний аналіз, який відобразить зміни фінансових показників Київстару за останні три роки, темпи їх зростання чи спадання та зробити відповідні висновки щодо фінансового стану компанії. Зміни основних фінансових показників компанії за 2022–2024 роки представлено в табл. 2.9.

На основі наведених даних проведено горизонтальний аналіз фінансових показників діяльності ПрАТ «Київстар», де розраховано абсолютні та відносні зміни кожного показника (табл. 2.10).

За результатами горизонтального аналізу фінансових показників ПрАТ «Київстар» спостерігається в основному позитивна динаміка, але

з деякими уповільненнями. Дохід від реалізації товарів зростав з кожним роком, що відобразило здатність компанії збільшувати обсяги реалізації. А чистий прибуток також збільшувався, проте у 2024 році темпи зростання сповільнились у порівнянні з минулим роком. Причиною може бути зростання собівартості реалізованої продукції, яка збільшилася на 1 002 468 тис. грн. або на 14,1%, що перевищує темпи зростання доходу та прибутку. В той час в економіці якраз спостерігалась інфляція, що і призвело до підвищення цін. Валовий прибуток продемонстрував позитивну тенденцію та достатньо стабільний темп, який майже не змінився, що в свою чергу говорить про ефективне управління операційною діяльністю, бо він зріз не дивлячись на збільшення собівартості.

Таблиця 2.9 – Фінансові показники ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (складено автором за даними [41])

Показник, тис. грн	2022	2023	2024
Дохід від реалізації	30 900 973,00	33 165 048,00	36 639 345,00
Чистий прибуток	9 516 514,00	10 542 590,00	11 331 462,00
Собівартість реалізованої продукції	13 073 367,00	14 052 407,00	16 033 915,00
Валовий прибуток	17 827 606,00	19 112 641,00	20 605 430,00
Операційний прибуток	12 567 270,00	14 086 853,00	15 099 116,00
Операційні витрати	18 586 187,00	19 307 913,00	22 882 472,00
Фінансові витрати	1 226 928,00	1 942 998,00	2 185 670,00
Адміністративні витрати	2 357 912,00	2 430 110,00	3 828 414,00
Витрати на збут	2 556 755,00	2 468 002,00	2 771 217,00
Фінансовий результат до оподаткування	11 715 425,00	12 925 050,00	13 950 576,00
Баланс	40 375 619,00	50 396 195,00	66 444 188,00
Амортизація	4 820 181,00	6 025 796,00	6 373 312,00
Необоротні активи, з них	31 696 500,00	34 606 444,00	41 874 615,00
основні засоби	18 148 936,00	21 469 991,00	24 759 246,00
Оборотні активи, з них	8 566 060,00	15 789 751,00	24 569 573,00
гроші та їх еквіваленти	4 684 591,00	7 372 688,00	20 345 011,00
Власний капітал	21 984 642,00	32 527 292,00	44 018 754,00
Довгострокові зобов'язання	8 022 375,00	8 347 261,00	9 721 831,00
Короткострокові зобов'язання	10 368 602,00	9 521 642,00	12 703 603,00

Фінансові витрати знизилися від 58,4% до 12,5%, що є позитивним аспектом, оскільки це свідчить про зменшення витрат на обслуговування боргу

або зниження відсоткових ставок за кредитами. А ось адміністративні витрати навпаки зросли в 1,57 рази, скоріше за все через зростання необхідності фінансувати управлінський апарат та підтримку внутрішніх процесів. Цей показник потребує уваги, щоб зменшити витрати для більшої ефективності. Витрати на збут у 2023 році були від’ємні, але потім виросли на 12,3%, що можливо якщо компанія розширює ринок збуту або ж збільшення витрат на маркетингові кампанії.

Таблиця 2.10 – Горизонтальний аналіз фінансових показників діяльності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (розраховано автором за даними [41])

Показник, тис. грн	Абсолютні зміни		Відносні зміни	
	2023	2024	2023	2024
Дохід від реалізації	2 264 075	3 474 297	7,3%	10,5%
Чистий прибуток	1 026 076	788 872	10,8%	7,5%
Собівартість реалізованої продукції	979 040	1 981 508	7,5%	14,1%
Валовий прибуток	1 285 035	1 492 789	7,2%	7,8%
Операційний прибуток	1 519 583	1 012 263	12,1%	7,2%
Операційні витрати	721 726	3 574 559	3,9%	18,5%
Фінансові витрати	716 070	242 672	58,4%	12,5%
Адміністративні витрати	72 198	1 398 304	3,1%	57,5%
Витрати на збут	-88 753	303 215	-3,5%	12,3%
Фінансовий результат до оподаткування	1 209 625	1 025 526	10,3%	7,9%
Баланс	10 020 576	16 047 993	24,8%	31,8%
Амортизація	1 205 615	347 516	25,0%	5,8%
Необоротні активи, з них	2 909 944	7 268 171	9,2%	21,0%
основні засоби	3 321 055	3 289 255	18,3%	15,3%
Оборотні активи, з них	7 223 691	8 779 822	84,3%	55,6%
гроші та їх еквіваленти	2 688 097	12 972 323	57,4%	176,0%
Власний капітал	10 542 650	11 491 462	48,0%	35,3%
Довгострокові зобов’язання	324 886	1 374 570	4,0%	16,5%
Короткострокові зобов’язання	-846 960	3 181 961	-8,2%	33,4%

Фінансовий результат до оподаткування зростає кожен рік, але темп росту зменшувався. Це характеризується як із зростанням витрат, так і з впливом макроекономічних чинників, таких як інфляція, зміни валютного

курсу або збільшення операційних витрат. Натомість баланс компанії збільшився спочатку на 24,8%, а потім на 31,8%, що вказує на розширення активів організації. Ці зміни відбулись, бо Київстар постійно інвестує в нові технології та обладнання. Амортизаційні витрати зростали, що напряду пов'язане зі зростанням основних засобів й інвестицій або ж зі зміною підходу до обліку амортизації, що є малоймовірно.

Наступним етапом є аналіз динаміки активів та пасивів. Загалом всі показники за цими статтями показували позитивну тенденції зростання, коливання відбулись тільки в короткострокових зобов'язаннях у 2023 році, але вони були не суттєві. Розглядаючи кожен показник окремо можна відзначити, що необоротні активи збільшували темп зростання, що говорить про інвестиції в інфраструктуру, мережі зв'язку та обладнання. А ось основні засоби знизили темп, бо це відбулось через продаж або списання застарілого обладнання. Оборотні активи ж відобразили зростання ліквідних активів, зокрема гроші та їх еквіваленти, які мали найбільший зростання з усіх показників, а саме в 2,75 рази. Тобто організація стала більш фінансово гнучкою, що є позитивним чинником [50].

Стосовно пасивів, то власний капітал зріс на 35,3% за останній рік, що каже про зміцнення Київстару та вкладання частини прибутку в подальший розвиток. Довгострокові зобов'язання мали стабільне невелике зростання кожного року, що підтверджує залучення інвестицій або ж оформлення кредиту на тривалий термін. Натомість короткострокові зобов'язання зазнали коливань. У 2023 році був невеликий спад, але потім вони вирости на 33,4%, що може так само свідчити про кредиторську заборгованість, але вже на короткий термін [18].

Підсумовуючи, горизонтальний аналіз фінансової діяльності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки показує позитивні тенденції у зростанні більшості показників, стосовно темпів, то вони дещо уповільнювались, але то не критично. Однак суттєве збільшення витрат та зниження темпу зростання чистого прибутку є тривожними сигналами. Компанії варто оптимізувати

витрати, особливо адміністративні та операційні, та продовжувати розширення прибуткових напрямів.

Для комплексного аналізу показників фінансової діяльності, крім горизонтального аналізу, доцільно буде провести вертикальний аналіз. Він дозволить оцінити структуру змін в активах, пасивах та операційних витратах ПрАТ «Київстар», що надасть розуміння, які саме показники найбільше змінюють фінансові значення в різні періоди.

Активи компанії поділяються на необоротні та оборотні. Необоротні активи включають в себе довгострокові інвестиції, основні засоби, нематеріальні активи та інші ресурси, які забезпечують діяльність компанії в тривалій перспективі. Ці статі є основою для організації, бо саме вони забезпечують стабільність та базу для здійснення операційної діяльності. Оборотні активи, у свою чергу, містять запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти та інші активи, що використовуються у короткостроковій операційній діяльності. Висока частка оборотних активів свідчить про достатній рівень ліквідності компанії, що забезпечує її здатність виконувати поточні зобов'язання. Для більш наочного представлення структури активів ПрАТ «Київстар» за три роки розглянемо табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Вертикальний аналіз активів ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (розраховано автором за даними [41])

Показники	2022	2023	2024
Активи всього	40 262 560	50 396 195	66 444 188
Необоротні активи	31 696 500	34 606 444	41 874 615
Оборотні активи	8 566 060	15 789 751	24 569 573
Активи всього	100%	100%	100%
Необоротні активи	78,7%	68,7%	63,0%
Оборотні активи	21,3%	31,3%	37,0%

Результати показують, що частка необоротній активів кожен рік зменшувалась, що свідчить про збільшення ліквідних ресурсів компанії. В той

же час оборотні активи зросли від 21,3% до 37%. Про це свідчить велика частка в них грошових коштів та їх еквівалентів (рис. 2.8).

Рисунок 2.8 – Структура активів ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (складено автором за даними [41])

Аналіз пасивів компанії показує джерела фінансування її діяльності, а також оцінює її незалежність та рівень боргового навантаження. Пасиви поділяються на три основні категорії: власний капітал, довгострокові та короткострокові зобов’язання.

Фінансова стійкість ПрАТ «Київстар» та його можливість здійснювати діяльність без залучення позикових коштів залежить від власного капіталу. Довгострокові зобов’язання відповідають за борги, що будуть закриватися тривалий період, тоді як короткострокові зобов’язання – це поточні борги та зобов’язання перед кредиторами (табл. 2.12).

Таблиця 2.12 – Вертикальний аналіз пасивів ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (складено автором за даними [41])

Показники	2022	2023	2024
Пасиви всього	40 375 619	50 396 195	66 444 188
Власний капітал	21 984 642	32 527 292	44 018 754
Довгострокові зобов’язання	8 022 375	8 347 261	9 721 831
Короткострокові зобов’язання	10 368 602	9 521 642	12 703 603
Пасиви всього	100%	100%	100%
Власний капітал	54,5%	64,5%	66,2%
Довгострокові зобов’язання	19,9%	16,6%	14,6%
Короткострокові зобов’язання	25,7%	18,9%	19,1%

Як бачимо, ПрАТ «Київстар» поступово зміцнює свою незалежність. Про це свідчить зменшення зобов'язань та зростаючий власний капітал, який був 54,5 %, а на момент 2024 року виріс до 66,2%. Тобто компанія все більше самостійно фінансує свою діяльність без залучення іншого капіталу. Зниження довгострокових зобов'язань відбувається за рахунок поступового погашення кредитів та позик. А щодо короткострокових зобов'язань, то у 2023 році були коливання, але у 2024 році показник все ж таки залишився нижчим ніж у 2022 році (рис. 2.9).

Рисунок 2.9 – Структура пасивів ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (складено автором за даними [41])

На наступному етапі дослідження проаналізуємо операційні витрати компанії, які включають такі статті: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизацію та операційні витрати, які необхідні для забезпечення безперебійної діяльності компанії (табл. 2.13).

За вертикальним аналізом операційних витрат найбільшу частку займають інші операційні витрати, що зросли з 55,9% у 2022 році до 60,4% у 2024 році. Матеріальні витрати хоч і зростали, але їх частка залишилась стабільною 0,4%, що не можна сказати про амортизацію, яка досягла пікового рівня в 2023 році до 31,2%, це вказує на активне оновлення основних засобів у компанії, наприклад, як модернізація обладнання та закупівля нових

технологій. А у 2024 році зменшилися до 27,8%, що говорить про закриття частки довгострокових інвестицій або про зміну методики нарахування амортизації. Стосовно витрат на оплату праці, то показник коливався, а його структура зменшувалась з кожним роком. Це відбулось скоріш за все через оптимізацію чисельності персоналу або перехід до автоматизації деяких процесів. Така ж сама ситуація з відрахуваннями на соціальні заходи, що вказує на скорочення витрат на соціальні програми або зміну політики компанії у сфері соціального забезпечення працівників. Загалом основний вплив здійснюють інші операційні витрати, що включають в себе підтримку бізнес-процесів, маркетинг, розвиток нових послуг і цифрових технологій, все те без чого ПрАТ «Київстар» не може функціонувати (рис. 2.10).

Таблиця 2.13 – Вертикальний аналіз операційних витрат ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (складено автором за даними [41])

Показники	2022	2023	2 024
Разом	18 586 187	19 307 913	22 882 472
Матеріальні затрати	76 635	70 825	95 111
Витрати на оплату праці	2 807 406	1 848 602	2 151 907
Відрахування на соціальні заходи	499 802	388 168	443 845
Амортизація	4 820 181	6 025 796	6 373 312
Інші операційні витрати	10 382 163	10 974 522	13 818 297
Разом	100%	100%	100%
Матеріальні затрати	0,4%	0,4%	0,4%
Витрати на оплату праці	15,1%	9,6%	9,4%
Відрахування на соціальні заходи	2,7%	2,0%	1,9%
Амортизація	25,9%	31,2%	27,9%
Інші операційні витрати	55,9%	56,8%	60,4%

Проведений горизонтальний та вертикальний аналіз фінансових показників ПрАТ «Київстар» дали змогу оцінити динаміку змін, їх структуру та як вони впливають один на одного. Доречно зауважити, що варто також проаналізувати показники ЕВІТ та ЕВІТДА, які показують прибутковість компанії без урахувань різних типів витрат. У табл. 2.9 вже представлений операційний прибуток – ЕВІТ, а ЕВІТДА розраховується за формулою:

$$\begin{aligned}
 \text{EBITDA} &= \text{EBIT (операційний прибуток)} + \text{Амортизація} \\
 \text{EBITDA}(2022) &= 12\,567\,270 + 4\,820\,181 = 17\,387\,451 \text{ тис. грн} \\
 \text{EBITDA}(2023) &= 14\,086\,853 + 6\,025\,796 = 20\,112\,649 \text{ тис. грн} \\
 \text{EBITDA}(2024) &= 15\,099\,116 + 6\,373\,312 = 21\,472\,428 \text{ тис. грн}
 \end{aligned}
 \quad (2.1)$$

Розрахунок цих показників так само продемонстрував стабільне зростання компанії. Показник EBIT зростає з кожним роком, але на нього впливали операційні витрати. EBITDA показав ефективність компанії без вирахувань амортизації. Ці показники є додатковими елементами аналізу, але не проводять комплексну оцінку.

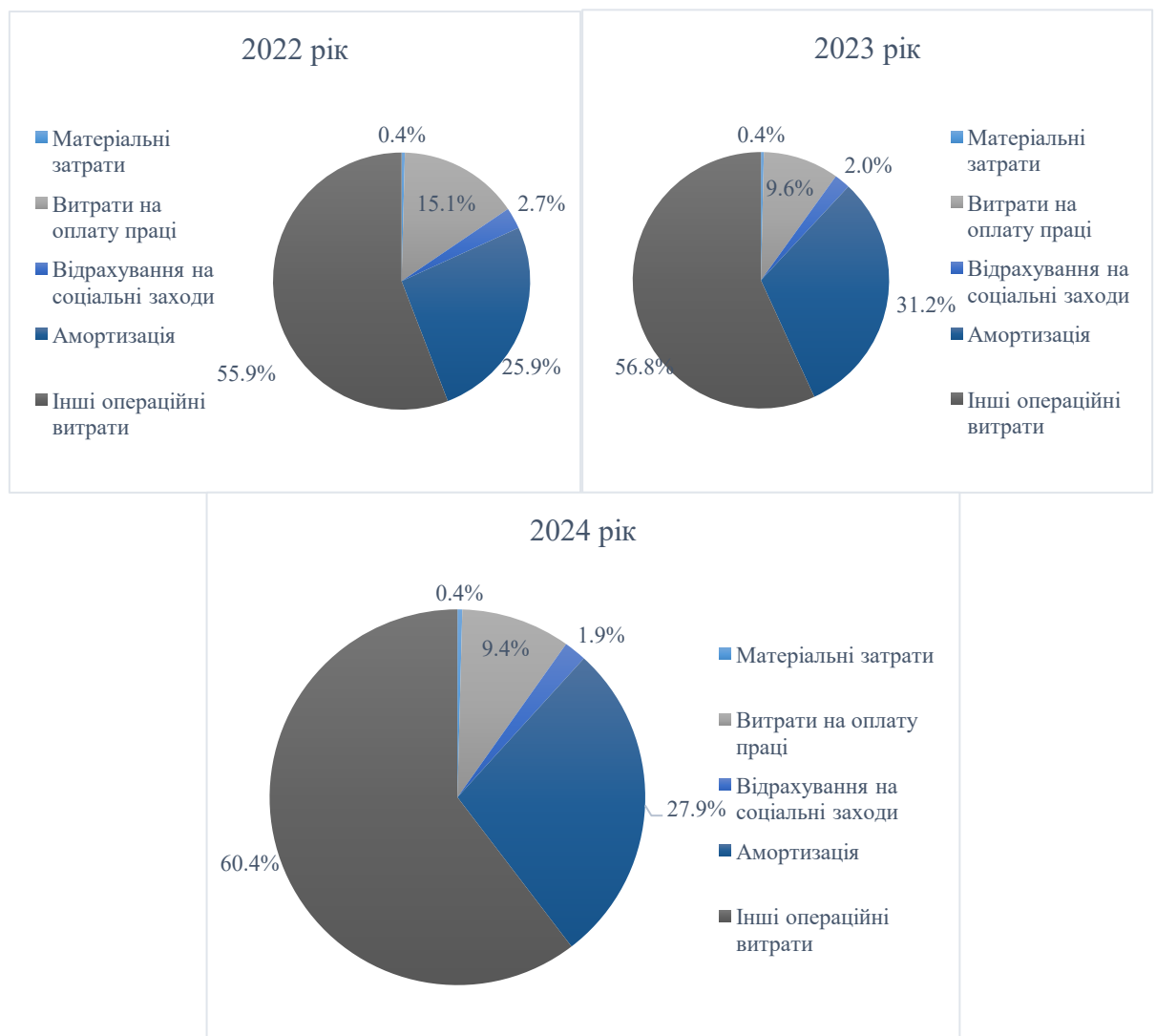

Рисунок 2.10 – Структура операційних витрат ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (складено автором за даними [41])

Наступним етапом фінансових показників ПрАТ «Київстар» є коефіцієнтний аналіз. Це надасть більш глибоко оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами, стабільність компанії та її конкурентоспроможність. Почнемо з ліквідності компанії, яка надасть інформацію щодо її здатності виконувати свої зобов'язання. Для повноцінної картини варто розрахувати коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, та коефіцієнт абсолютної ліквідності. Усі результати і розрахунки будуть проводитись на основі даних табл. 2.14.

Таблиця 2.14 – Показники для розрахунку різних типів ліквідності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки (складено автором за даними [41])

Показник	2022	2023	2024
Оборотні активи	8 566 060	15 789 751	24 569 573
Короткострокові зобов'язання	10 368 602	9 521 642	12 703 603
Грошові кошти та їх еквіваленти	4 684 591	7 372 688	20 345 011
Запаси	65 107	140 759	112 966

Коефіцієнт поточної ліквідності показує наскільки компанія може покрити короткострокові зобов'язання за рахунок своїх оборотних активів. У 2022 році коефіцієнт поточної ліквідності був на рівні 0,82, що свідчило про нездатність організації покрити свої короткострокові зобов'язання лише за рахунок оборотних активів (табл. 2.15). Показник був низьким і компанія на той момент стикнулася з великими труднощами через війну, що і могло спричинити такий показник. У 2023 році вже ситуація покращилась, показник становив вже 1,66. Це вказує, що ПрАТ «Київстар» більше адаптувався до нових умов і був здатен покрити всі зобов'язання навіть на 66% вище ніж треба. А у 2024 році ситуація ще покращилась і організація могла покрити всі борги майже в 2 рази більше, ніж наявні обороти. Компанія ставала більш стабільною і фінансово стійкою.

Коефіцієнт швидкої ліквідності надає більш точну інформацію, бо не враховує запаси. Коефіцієнт швидкої ліквідності не показав суттєвих коливань, в 2022 році знизився на 0,01 відсотковий пункт, у 2023 році

зменшився на 0,02, а у 2024 на 0,01. Ці коливання не є критичним і компанія може покрити свої зобов'язання при необхідності. Показники майже не змінились, оскільки ПрАТ «Київстар» не є виробничою компанією і запасів не має багато.

Але для більш глибокого аналізу варто також розрахувати коефіцієнт абсолютної ліквідності, який покаже ПрАТ «Київстар» покрити короткострокові зобов'язання лише за рахунок коштів та їх еквівалентів. Це найжорсткіший показник, але й найточніший, оскільки не потребує задіяння активів та часу для реалізації їх [52].

Таблиця 2.15 – Розрахунок коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 роки (розраховано автором за даними [41])

Назва показника	Формула для розрахунку	2022	2023	2024
Коефіцієнт поточної ліквідності	Оборотні активи / Короткострокові зобов'язання	$8\,566\,060 / 10\,368\,602 = 0,82$	$15\,789\,751 / 9\,521\,642 = 1,66$	$24\,569\,573 / 12\,703\,603 = 1,93$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	(Оборотні активи – Запаси) / Короткострокові зобов'язання	$(8\,566\,060 - 65\,107) / 10\,368\,602 = 0,81$	$(15\,789\,751 - 140\,759) / 9\,521\,642 = 1,64$	$(24\,569\,573 - 112\,966) / 12\,703\,603 = 1,92$
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Гроші та їх еквіваленти / Короткострокові зобов'язання	$4\,884\,591 / 10\,368\,602 = 0,45$	$7\,372\,688 / 9\,521\,642 = 0,77$	$20\,345\,011 / 12\,703\,603 = 1,60$

У 2022 році компанія мала менше половини грошових коштів, щоб покрити борги. Тоді організація мала низький коефіцієнт і була дуже залежна від інших активів. У 2023 році організація була мало ліквідною, але показник трохи зріс, що свідчить про правильність управління компанією. У 2024 році показник впав ненабагато у порівнянні з попередніми роками. У той рік в ПрАТ «Київстар» були значні грошові запаси і це вказувало на незалежність компанії від активів.

Загалом аналіз ліквідності показав значне покращення фінансового стану ПрАТ «Київстар». У 2022 році було багато викликів для організації, але головне що компанія змогла прийняти правильні управлінські рішення,

результатом чого стало зростання показників. Однак, отримані результати не надають повної картини причин зміни, тому проведемо факторний аналіз.

Для проведення цього аналізу ліквідності за основу візьмемо коефіцієнт поточної ліквідності, оскільки він включає в себе всі статті активів і надасть комплексну оцінку здатності організації покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок усіх оборотних активів (табл. 2.16).

Таблиця 2.16 – Динаміка коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 роки (розраховано автором за даними [41])

Показники	2023 рік	2024 рік
Вплив зміни оборотних активів		
Коефіцієнт поточної ліквідності	$15\,789\,751 / 10\,368\,602 = 1,52$	$24\,569\,573 / 9\,521\,642 = 2,58$
Δ коефіцієнта поточної ліквідності	$1,52 - 0,82 = 0,70$	$2,58 - 1,66 = 0,92$
Вплив зміни короткострокових зобов'язань		
Коефіцієнт поточної ліквідності	$15\,789\,751 / 9\,521\,642 = 1,66$	$24\,569\,573 / 12\,703\,603 = 1,93$
Δ коефіцієнта поточної ліквідності	$1,66 - 1,52 = 0,14$	$1,93 - 2,58 = -0,65$

Аналіз ліквідності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки показав позитивну динаміку. Показник 2022 році був на низькому рівні, що вказувало на певні виклики, з якими стикнулася компанія. Тоді був перший рік війни і у компанії не вистачало ліквідних активів або ж відбувалось нераціональне використання. В 2023 році ситуація значно покращилась – ліквідність зросла до 1,66. Причиною цьому стало збільшення оборотних активів на 84,4% та зменшення короткострокових зобов'язань на 8,2%. Таким чином, компанія вийшла на безпечний рівень ліквідності і змогла більш стабільно продовжувати свою діяльність на ринку. У 2024 році були особливо позитивні показники за всіма видами ліквідності. Незважаючи на деякі зміни: оборотні активи так само зростали, а ось зобов'язання почали збільшуватись на 33,4%. Хоча це і завадило отримати більш високий показник ліквідності, але все ж таки завдяки суттєвому збільшенню грошей та їх еквівалентів організація змогла ще більше стабілізувати своє становище.

Результати факторного аналізу дають підстави стверджувати, що основним чинником збільшення ліквідності стало зростання оборотних активів, а саме у 2023 році це підвищило показник на 0,70 відсоткових пунктів, а у 2024 році на 0,92 пункту. А ось короткострокові зобов'язання вплинули несуттєво і навіть негативно. За показником 2023 роки вони збільшили ліквідність лише на 0,14 пунктів, а у 2024 році взагалі показали –0,65.

Після аналізу ліквідності варто перейти до наступного важливого показника – рентабельність, яка показує наскільки ефективно ПрАТ «Київстар» отримує прибуток від своїх активів, власного капіталу та продажів. Розглянемо і прорахуємо основні три показники: рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE) та рентабельність продажів (ROS). Для більш точного розрахунку показників слід буде використовувати середні значення активів та власного капіталу за період. Компанія протягом року могла інвестувати в нові активи, виплачувати дивіденди, зазнавати змін у структурі власного капіталу або працювати рік з існуючими активами, а в останньому кварталі придбати щось, саме тому використовують середнє значення. Розраховуються ці показники як середнє арифметичне значення на початок і кінець звітного періоду. Для розрахунку показника рентабельності використаємо дані табл. 2.17 [51; 53].

Таблиця 2.17 – Середні значення активів та власного капіталу ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 роках (складено автором за даними [41])

Показник, млн. грн	2022		2023		2024	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
Активи всього	29 812 247	40 375 619	40 375 619	50 396 195	50 396 195	66 444 188
Середні активи	35 093 933		45 385 907		58 420 191,5	
Власний капітал	12 465 162	21 984 642	21 984 642	32 527 292	32 527 292	44 018 754
Середній власний капітал	17 224 902		27 255 967		38 273 023	

Рентабельність активів (ROA) відобразить наскільки ефективно ПрАТ «Київстар» використовує активи для отримання прибутку (табл. 2.18). За результатами розрахунку вона показала тенденцію зменшення. Це свідчить, про те, що компанія нарощувала активи дуже швидкими темпами, а прибуток зростав, але дуже повільно і не набагато. Такий результат можливий, якщо організація робила великі капіталовкладення або через вплив зовнішніх чинників. Варто зазначити, що через війну компанія була змушена вкладати багато інвестицій в зруйновану інфраструктуру та адаптацію, що обумовило динаміку відповідних показників.

Таблиця 2.18 – Показники рентабельності діяльності ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 роки (розраховано автором за даними [41])

Показники	Формула для розрахунку	2022	2023	2024
Рентабельність активів (ROA)	(Чистий прибуток / Середні активи) *100%	(9 516 514 / 35 093 933) *100% = 27,1%	(10 542 590 / 45 385 907) *100% = 23,2%	(11 331 462 / 58 420 191,5) *100% = 19,4%
Рентабельність власного капіталу (ROE)	(Чистий прибуток / Середній капітал) *100%	(9 516 514 / 17 224 902) *100% = 55,2%	(10 542 590 / 27 225 967) *100% = 38,7%	(11 331 462 / 38 273 023) *100% = 29,6%
Рентабельність продажів (ROS)	(Чистий прибуток / Дохід) *100%	(9 516 514 / 30 900 973) *100% = 30,8%	(10 542 590 / 33 165 048) *100% = 31,8%	(11 331 462 / 36 639 345) *100% = 30,9%

Рентабельність власного капіталу (ROE) оцінює наскільки ефективно компанія використовує власний капітал. Цьому показнику приділяють увагу особливо власники або акціонери, бо чим вище дані, тим більше отримують зацікавлені сторони прибуток.

Ця рентабельність змінювалась з 55,2% до 29,6%, що є суттєвим зменшенням. Це вказує на зниження ефективності використання власного капіталу. Це є сигналом, щоб керівництво ПрАТ «Київстар» звернули увагу на витрати і впровадили заходи для покращення рентабельності в наступному році. Для повного аналізу слід ще розглянути рентабельність продажів (ROS), який покаже скільки компанія заробила за кожну гривню доходу від реалізації.

Рентабельність показала деякі коливання, зокрема у 2023 році показник зріс на 1%, що говорить про ефективне використання доходу для генерування прибутку. Однак у 2024 році знизився показник майже до рівня 2022 року. На це могло впливати збільшення витрат, що якраз відповідає тому періоду. Загалом ROS Київстару залишався досить стабільною та достатньо високою.

За аналізом показників рентабельності можна зробити два висновки: компанія має нормовану рентабельність продажів, хоча рентабельність активів та власного капіталу відображає тенденцію зниження; такі зміни можуть бути наслідком інвестицій у розвиток організації, що відображається у збільшенні активів та капіталу, але при тому прибуток зростає повільно [18].

Перед тим як переходити до наступного показника треба спочатку оцінити вплив кожного показника за факторним аналізом, а саме методом Дюпон. Цей підхід є найбільш поширеним та ефективним інструментом, він розглядає різні чинники такі як: ROS, обертання активів (АТО) та фінансова структура (Equity Multiplier). Для розрахунку використовують формулу:

$$ROE = ROS \times ATO \times Equity Multiplier \quad (2.2)$$

Рентабельність продажів вже розрахована вище, а ось обертання активів та фінансову структуру варто розрахувати додатково (табл. 2.19).

Таблиця 2.19 – Показники обертання активів та фінансова структура ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 роки (розраховано автором за даними [41])

Показники	Формула для розрахунку	2022	2023	2024
Обертання активів (АТО)	Дохід / Середні активи	30 900 973 / 35 093 933 = 0,88	33 165 048 / 45 385 907 = 0,73	36 639 345 / 58 420 191,5 = 0,63
Фінансова структура (Equity Multiplier, EM)	ЕМ = Середні активи / Власний капітал	35 093 933 / 17 224 902 = 2,04	45 385 907 / 27 255 967 = 1,67	58 420 191,5 / 38 273 023 = 1,52
Рентабельність власного капіталу (ROE) за методом Дюпон	ROE = ROS * АТО * EM	30,8% * 0,88 * 2,04 = 54,9%	31,8% * 0,73 * 1,67 = 38,7%	30,9% * 0,63 * 1,52 = 29,7%

Спостерігається зниження показника АТО до 0,63, це говорить про вкладення компанією більшої кількості активів для досягнення доходу, не дивлячись на зростаючий дохід. Показник фінансової структури так само знижується, а це говорить про більшу незалежність компанії від позикових коштів. Такий результат корисний для інвесторів, бо зменшується ризик боргів у компанії.

Факторний аналіз показав, що рентабельність ПрАТ «Київстар» зазнала зниження протягом трьох років. Головним чинником, що вплинув, є обертання активів. Показник рентабельності продажів був більш стабільним, а ось фінансова структура зменшувалась. У висновку, зниження ROE ПрАТ «Київстар» говорить про неефективне використання своїх активів та капіталу. Причиною цього стало нерівномірне зростання активів та капіталу відносно прибутку. Тому для покращення показників варто звернути увагу на цю диспропорцію і прийняти заходи для збільшення прибутку.

Після аналізу рентабельності переходимо до наступного показника – ділова активність. Завдяки проведенню розрахунків можливо відобразити наскільки швидко і ефективно компанія розпоряджається запасами, активами та дебіторською заборгованістю, щоб забезпечувати зростання компанії. Для отримання цієї інформації варто розрахувати такі коефіцієнти та періоди як: оборотності активів, оборотність дебіторської заборгованості, оборотність запасів. При розрахунку для більшої точності також будуть використовуватись середні значення (табл. 2.20).

Почнемо з коефіцієнту оборотності активів, який демонструє, скільки разів компанія використовує свої активи для отримання доходів, тобто зможемо побачити наскільки ефективно використовуються активи. А період покаже за скільки днів відбувається один круг обороту (табл. 2.21).

За три роки спостерігається тенденція зниження. Також це видно за періодом оборотності. Це свідчить про зменшення ефективності використання активів, а відбуваються такі зміни через значне збільшення активів у порівнянні з несуттєвим збільшенням доходу.

Таблиця 2.20 – Середні значення запасів та дебіторської заборгованості
ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 роках (складено автором за даними [41])

Показник, млн. грн	2022		2023		2024	
	на поч-к року	на кінець року	на поч-к року	на кінець року	на поч-к року	на кінець року
Запаси всього	37 506	65 107	65 107	140 759	140 759	112 966
Середні запаси	51306,5		102933		126862,5	
Власний капітал	872 641	2 815 721	2 815 721	2 052 293	2 052 293	1 683 038
Середня дебіторська заборгованість	1 844 181		2 434 007		1 867 665,5	

Таблиця 2.21 – Аналіз показників ділової активності ПрАТ «Київстар»
у 2022–2024 роки (розраховано автором за даними [41])

Показник	Формула для розрахунку	2022	2023	2024
Коефіцієнт оборотності активів (К _{об. акт-в})	Дохід / Середні активи	30 900 973 / 35 093 933 = 0,88	33 165 048 / 45 385 907 = 0,73	36 639 345 / 58 429 191,5 = 0,63
Період оборотності активів (П _{об. акт-в}), днів	365 / К _{об. акт-в}	365 / 0,88 = 414,77	365 / 0,73 = 500,68	365 / 0,63 = 579,37
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (К _{об. деб-скої заб-сті})	Дохід / Середня дебіторська заборгованість	30 900 973 / 1 844 181 = 16,78	33 165 048 / 2 434 007 = 13,61	36 639 345 / 1 867 665,5 = 19,61
Період оборотності дебіторської заборгованості (П _{об. деб-скої заб-сті}), днів	365 / К _{об. деб-скої заб-сті}	365 / 16,78 = 21,76	365 / 13,61 = 26,83	365 / 19,61 = 18,61
Коефіцієнт оборотності запасів (К _{об. запасів})	Собівартість реалізованої продукції / Середні запаси	13 073 367 / 51 306,5 = 254,57	14 052 407 / 102 933 = 136,52	16 033 915 / 126 862,5 = 126,8
Період оборотності запасів (П _{об. запасів}), днів	365 / К _{запасів}	365 / 254,57 = 1,43	365 / 136,52 = 2,67	365 / 126,8 = 2,87

У 2023 році компанія отримала нижче значення коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості ніж у 2022 році, це говорить про затримки платежів, які надійшли до ПрАТ «Київстар». Однак у 2024 році показник перевищив базовий рік та виріс до 19,61, що свідчить про більш ефективне управління дебіторською заборгованістю. Період оборотності дебіторської заборгованості свідчить, що час отримання платежу зменшився. В цілому аналіз показує позитивні результати.

Значення коефіцієнта оборотності запасів зазнали скорочення. Такі зміни можуть сигналізувати про проблеми з реалізацією послуг. Період оборотності запасів збільшувався протягом 2022–2024 років. Для одного обороту запасів вистачало 1,43 дні, натомість у 2024 році вже необхідно було 2,87 днів. Це може бути через зміну стратегії управління запасами.

ПрАТ «Київстар» має хороші показники обертання дебіторської заборгованості та період надходження платежів, тобто організація доволі швидко отримує всі виплати з боку клієнта. Також компанія знизила коефіцієнт оборотності запасів, що є гарним знаком, хоча період зріс. Але ось оборотність активів показують негативне тенденцію. За періодом, що аналізується, зафіксовано збільшення днів для обороту активів, тобто ПрАТ «Київстар» треба майже два роки, щоб повністю обернути їх, що в свою чергу, говорить про неефективність.

Останнім показником для аналізу є фінансова стійкість. При аналізі розрахується коефіцієнти, які нададуть інформацію про автономність, її резерви та здатність покривати відсотки ПрАТ «Київстар». Коефіцієнт автономії, покаже частку власного капіталу в загальних активах. За результатами видно наскільки частина капіталу власного зросла і тим самим підвищилась частка (табл. 2.22).

Коефіцієнт фінансової залежності напряму залежить від коефіцієнту автономії. Даний показник зменшився пропорційно збільшенню коефіцієнта автономії. Чим вище значення коефіцієнту покриття відсотків, тим стабільніше організація. У ПрАТ «Київстар» коефіцієнт покриття відсотків зменшився,

що свідчить про зменшення можливості покривати їх. На це вплинуло зростання фінансових витрат, але загалом значення показника не є критичним, просто що знизився в порівнянні з 2022 роком.

Таблиця 2.22 – Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 роки (розраховано автором за даними [41])

Показники	Формула для розрахунку	2022	2023	2024
Коефіцієнт автономії	Середній власний капітал / Середні активи	$17\,224\,902 / 35\,093\,933 = 0,49$	$27\,255\,967 / 45\,385\,907 = 0,60$	$28\,273\,023 / 58\,420\,191,5 = 0,65$
Коефіцієнт залежності	$1 - \text{Коефіцієнт автономії}$	$1 - 0,49 = 0,51$	$1 - 0,60 = 0,40$	$1 - 0,65 = 0,35$
Коефіцієнт покриття відсотків	Операційний прибуток (ЕВІТ) / Фінансові витрати	$12\,567\,270 / 1\,226\,928 = 10,25$	$14\,086\,853 / 1\,942\,998 = 7,26$	$15\,099\,116 / 2\,185\,670 = 6,91$

Аналіз фінансової стійкості показав зростання незалежності компанії, а також її можливість покривати відсотки від боргів. Усі показники показують допустимі значення, а деякі навіть зростаючу тенденцію. Для розуміння ступеня впливу кожного чинника доцільно використати факторний аналіз. Застосовувати можливо інтегральний метод, але в даному випадку краще застосувати метод ланцюгових підстановок (табл. 2.23).

Таблиця 2.23 – Факторний аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Київстар» у 2022–2024 роки (розраховано автором за даними [41])

Показник	2023	2024
Вплив зміни власного капіталу		
Коефіцієнт автономії	$27\,255\,967 / 35\,093\,933 = 0,77$	$28\,273\,023 / 45\,385\,907 = 0,63$
Δ коефіцієнта автономії	$0,77 - 0,49 = 0,28$	$0,63 - 0,60 = 0,03$
Вплив зміни активів		
Коефіцієнт автономії	$17\,224\,902 / 45\,385\,907 = 0,38$	$27\,255\,967 / 58\,420\,191,5 = 0,47$
Δ коефіцієнта автономії	$0,38 - 0,49 = -0,11$	$0,47 - 0,60 = -0,13$

Виходячи з розрахунків аналізу методом ланцюгових підстановок помітно, що власний капітал тільки збільшував показники у 2023 році на 0,28

відсоткових пунктів, а у 2024 році на 0,03 пункта. А що стосується активів, то вони зменшили відповідно на 0,11 та 0,13, але при цьому показники капіталу були більші і суттєвіші, що дало показнику вирости.

Загалом аналіз показників фінансової діяльності ПрАТ «Київстар» за 2022–2024 роки показує непогані результати. Є деякі упущення та спадаючі значення, але це пояснюється зміною конкретних показників. Організація здатна отримувати прибуток, хоча на разі він зростає з меншими темпами, що підтверджують результати горизонтального аналізу, та суттєве збільшення активів призводить до неефективного їх використання, але в цілому складається позитивна динаміка розвитку. Фінансовий стан ПрАТ «Київстар» зміцнювався з кожним роком, що свідчить про адаптованість компанії до нових умов. На основі висновків з розрахунків підготовлено SWOT-матрицю фінансового стану ПрАТ «Київстар» (табл. 2.24) [21].

Таблиця 2.24 – SWOT-аналіз фінансового стану Київстару (сформовано автором)

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
1. Стабільне зростання доходів та прибутку, що говорить про стійкість компанії.	1. Зменшення коефіцієнта оборотності активів, що вказує на менш ефективне використання активів для генерування доходів.
2. ЕБІТ підвищився, що говорить про ефективність операційного управління.	2. Збільшення короткострокових зобов'язань, що спричиняє зростання фінансового навантаження та необхідність своєчасного управління боргами.
3. Власний капітал збільшився більше ніж у 2 рази, що говорить про зменшення залежності компанії від сторонніх джерел.	3. Високий рівень фінансових витрат, який негативно впливає на рівень прибутку.
4. Постійне зростання рівня ліквідності, що показує можливість виконувати фінансові зобов'язання.	4. Скорочення обертання активів і збільшення періоду, що вказує на потребу в оптимізації використання ресурсів.
5. Покращення фінансової стійкості, що показують показники автономії та залежності, що в свою чергу робить організацію менш чутливою до криз.	5. Зменшення рентабельності з кожним роком, що сповільнює зростання вартості компанії та її інвестиційну привабливість.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
1. Розширення бізнесу та зростання доходу, особливо через нові технології та послуги (наприклад, 5G).	1. Зростання економічної нестабільності в Україні, яке може негативно вплинути на платоспроможність клієнтів, попит на послуги та цілісність інфраструктури.

Продовження таблиці 2.24

2. Можливість збільшення рентабельності через зниження витрат і підвищення ефективності використання активів.	2. Потенційне зростання зовнішніх фінансових зобов'язань, що може збільшити витрати та вплинути на ліквідність у майбутньому.
3. Продовження інвестицій у нові технології та послуги, що може підвищити конкурентоспроможність компанії.	3. Конкуренція з боку Vodafone та Lifecel, які пропонують дешевші тарифи, що може вплинути на утримання клієнтів.
4. Оптимізація витрат за допомогою технологій штучного інтелекту.	4. Зростання витрат через можливі підвищення цін на електроенергію.
5. Залучення міжнародних інвестицій, через зростання фінансової стійкості компанії.	

Таким чином, горизонтальний та вертикальний аналіз фінансових показників ПрАТ «Київстар» відобразили зростання активів та капіталу, що є хорошим знаком, але водночас вимагає ефективного управління ресурсами. Коефіцієнтний аналіз таких показників як ліквідність та фінансова стійкість показали позитивну тенденцію та достатній рівень коштів в компанії, але слід спостерігати за короткостроковими зобов'язання для збереження або підвищення показників. На рентабельність і використання активів варто звернути особливу увагу, щодо інших видів ділової активності, то оборотність дебіторської заборгованості відобразили непогані результати.

2.3 Управлінські пропозиції щодо підвищення показників фінансової діяльності ПрАТ «Київстар»

Життєвоважливою частиною діяльності ПрАТ «Київстар» є створення, підтримка та підвищення конкурентоспроможності компанії, де окрім очевидних чинників, таких як фінансова забезпеченість, інноваційність, впровадження новітніх технологій, важливим аспектом є ефективне управління фінансовими ресурсами та оптимізація витрат. Це надає можливість забезпечити стабільне фінансове зростання, підтримувати високу ліквідність та прибутковість компанії, що формує надійний механізм

діяльності організації, створює сприятливі умови для розвитку у сфері телекомунікацій та дозволяє ефективно конкурувати з іншими гравцями ринку.

Під час аналізу фінансових показників ПрАТ «Київстар» були виявлені слабкі сторони, на які варто звернути увагу в найближчий час. Оцінивши фінансові результати, зафіксовано зниження темпів зростання доходів та прибутку, а деякі дані навпаки збільшили. Це говорить про велику кількість витрат і неефективну стратегію управління ресурсами. Вертикальний аналіз доповнив сформовану картину після горизонтального аналізу та показав зростання частки певних статей фінансової звітності. Так наприклад, зросли фінансові витрати, адміністративні та інші операційні, оборотні активи, короткострокові зобов'язання, але в структурі це погано помітно через суттєве збільшення капіталу.

Для врегулювання проблеми з витратами доцільно впровадити заходи щодо їх скорочення та провести детальну оцінку видів витрат. Спочатку доцільно скоротити неефективні операції, застосувати нові технології для автоматизації роботи, що допоможе значно знизити витрати на оплату праці та адміністративні витрати, розглянути можливість делегування деяких функцій на аутсорсинг. Незважаючи на те, що ПрАТ «Київстар» надає послуги, доречно переглянути ланцюг постачання та логістики. І останній один з найважливіших пунктів це енергозбереження: мається на увазі постійні інвестиції в енергоефективне обладнання, яке буде використовувати менше енергії та тим самим знизить втрати на оплату комунальних послуг. Такими діями компанія буде заощаджувати кошти на електроенергії, оплату праці та деякі операційні витрати. Візуальна схема процесного потоку для управління витратами представлена на рис. 2.11.

Конкретизуючи, доцільно провести аудит витрат на обслуговування мережі, оптимізувати співпрацю з постачальниками та оцінити ефективність маркетингових кампаній. Компанія зможе виявити приховані витрати, зменшить виплати на технічне обслуговування, обладнання та програмне забезпечення, а також підвищити віддачу від інвестицій у рекламу. Для ПрАТ

«Київстар» це дозволить отримати таку ж саму якість послуг за менші гроші або збільшити обсяги за поточні витрати, що напряду вплине на маржинальність і конкурентну ціну для споживачів. Додатковий ефект дасть впровадження системи КРІ для контролю за витратами.

Рисунок 2.11 – Flowchart для управління витратами на ПрАТ «Київстар»
(сформовано автором)

Для скорочення короткострокових зобов'язань можна створити резервні фонди для швидкого покриття, скоротити період отримання дебіторської платежів та перейти до довгострокових зобов'язань, бо зазвичай на короткий термін встановлюються високі відсоткові ставки. Також ще одними з методів є поліпшення умов співпраці з постачальниками або залучення інвестиції.

Проблема надмірного збільшення активів пов'язана з грошима та їх еквівалентами, особливо в 2024 році. Зменшити різницю темпів зростання доходів і активів допоможуть інвестиції в розвиток компанії або ж короткострокові фінансові збереження.

Загалом для підвищення показника ліквідності компанії доцільно оптимізувати використання грошових коштів та їх еквівалентів: диверсифікація фінансових активів, реінвестування надлишкових коштів та використання їх для розвитку. Слід переглянути структуру активів: збалансувати запаси та продати або здати в оренду мало ліквідні активи.

Покращення ділової активності компанії: одним з проблемних коефіцієнтів є оборотність активів, який демонструє зниження протягом 2022–2024 років, збільшувався період оборотності. У такому випадку рекомендується, окрім оптимізації використання активів, переглянути структуру та продати або здати в оренду невикористовуване обладнання та нерухомість, а також підвищити інвестиції у нематеріальні активи, які можуть швидше генерувати дохід. Нестабільність у погашенні дебіторської заборгованості потребує покращення, а саме пропонується ввести систему бонусів та знижок на швидку або завчасну оплату та надати можливість заплановувати платіж для клієнтів. Крім того, доцільно було б створити прогнозовані графіки надходжень коштів для покращення розуміння та управління грошовими потоками. Стосовно оборотів запасів, то вони погіршилися, і для підвищення коефіцієнта варто збалансувати рівень запасів, яке може здійснюватися завдяки системі автоматизованого планування потреб, наприклад як ERP. Додатково пропонується задіяти активно маркетингові кампанії та крос-продажі, що збільшить обсяги реалізації та напряму вплине

на обіг запасів. Так не тільки буде вирішено проблему з оборотністю запасів, а також і залучення нових користувачів.

Аналіз фінансових показників виявив слабкі сторони – рентабельність активів та власного капіталу. Рентабельність активів стрімко падала, що черговий раз підтверджує неефективне використання ресурсів для отримання прибутку. Одночасно з цим власний капітал зріс, що є позитивним чинником, проте цей процес не супроводжується пропорційним зростанням рентабельності. Тому рентабельність капіталу мала також негативну тенденцію, що вказує на зменшення прибутку для власників організації. Причиною цього, окрім збільшення капіталу, стало зростання операційних та фінансових витрат.

Для підвищення рентабельності ПрАТ «Київстар» необхідно реалізувати кілька стратегічних заходів. Слід удосконалити структуру активів, що покращить й інші фінансові показники, підвищити дохід компанії. Це можна зробити завдяки розширенню асортименту послуг, запуску нових тарифних пакетів або активізації високоприбуткових напрямів діяльності, наприклад як хмарні рішення, кібербезпека, Big Data-аналітика для бізнесу. Паралельно з цим важливо покращувати обслуговування клієнтів через впровадження чат-ботів, персоналізованої підтримки, розширення call-центрів, збільшувати середній чек та залучати нових користувачів. Для комплексного вирішення проблеми слід провести аудит операційних витрат, переглянути неефективні пункти та скоротити їх. Інвестуючи в нові технології для збільшення спектру послуг та для автоматизації процесів, компанія отримає більший дохід і прибуток та зменшить витрати. Реалізуючи ці заходи, ПрАТ «Київстар» підвищить не тільки рентабельність, а також і стійкість, ліквідність та ділову активність.

Щодо фінансової стійкості, ПрАТ «Київстар» має знижуючі показники тільки в коефіцієнті покриття відсотків. Інші показники достатньо непогані, але слід знизити боргове навантаження, оптимізуючи структуру зобов'язань та зменшуючи частку короткострокових високовартісних боргів. Додатково

доцільно було б переглянути умови кредитів і в разі чого перекредитуватися на вигідніших умовах. Реінвестування прибутку допоможе збільшувати власний капітал, що зменшить залежність компанії та забезпечить основу для подальшого сталого розвитку. (рис. 2.12) [21].

Рисунок 2.12 – Стратегії покращення показників ПрАТ «Київстар» (складено автором за даними [8])

Реалізація стратегій з покращення показників призведуть до змін у показниках та в ефективності управління. Наприклад, покращення оборотності дебіторської заборгованості сприятиме зростанню ліквідності, а ефективніше використання активів позитивно позначиться на рентабельності, доході, прибутку та інших показниках.

Для повноцінної картини варто розглянути фінансові стратегії конкурентів. Для ПрАТ «Київстар» це надасть розуміння напрямів покращення. Vodafone має сильну підтримку міжнародної групи, що дозволяє залучати вигідне фінансування та підтримувати помірний рівень короткострокових зобов'язань. Lifecell демонструє швидшу оборотність коштів, але водночас має нижчу фінансову стійкість. ПраТ «Київстар» зможе

також покращити своє становище дотримуючись порад щодо управління, а саме покращити ліквідність та зменшити боргове навантаження [47].

Щодо рентабельності конкурентів, то вона знаходиться на нижчому рівні, на відміну від ПрАТ «Київстар». Такі висновки зроблені на основі табл. 2.25. Vodafone інвестує велику частку в інфраструктуру, а Lifecell робить ставку на гнучкі тарифи та спеціальні пропозиції, що збільшує його частку ринку, але зменшує прибутковість. ПрАТ «Київстар» показує непогані показники і прибутковість та має потенціал до підвищення показника після підвищення ефективності використання ресурсів.

Таблиця 2.25 – Порівняння рентабельності за 2024 рік з конкурентами ПрАТ «Київстар» (складено автором за даними [31; 32; 41])

Компанія	Дохід	Чистий прибуток	Рентабельність
ПрАТ «Київстар»	36 639 345	11 331 462	30,9%
Vodafone	22 674 394	3 838 247	16,9%
Lifecell	13 352 77	2 402 114	18,0%

Для розробки нових підходів до фінансового менеджменту ПрАТ «Київстар» варто вводити в організацію сучасні управлінські рішення щодо оптимізації, гнучкості та адаптації бізнес-процесів у змінюваному середовищі. Інтегрування технологій в організацію дозволять забезпечити оперативний аналіз даних, що сприятиме більш точному прогнозуванню грошових потоків і прийняттю своєчасних управлінських рішень. А новітні системи КРІ, які вже вбудовані в інформаційні системи, нададуть своєчасне виявлення відхилень та коригування тактик для досягнення стратегій.

Варто зазначити, що вихід ПрАТ «Київстар» на міжнародну біржу Nasdaq у результаті угоди між групою VEON та Cohen Circle точно вплине на фінансову стратегію, але наскільки суттєво ще не відомо. Цей крок приведе до інвестиційної привабливості компанії, але в той же час необхідно буде мати високі показники та прозору фінансову звітність. Тому, фінансові показники, а саме рентабельність, ліквідність, платоспроможність та структура капіталу, повинні демонструвати стабільну позитивну динаміку [16].

Щодо стратегій інвестування, то Vodafone активно розвиває 5G, а Lifecell зосереджується на цифрових сервісах, тоді як ПрАТ «Київстар» при розумному розпорядженні капіталом впровадить новітні технології та мережу 5G. Щоб оптимізувати фінансове управління компанії варто впровадити такі інновації: AI-аналіз витрат, що допоможе краще і швидше прогнозувати потоки та збільшити ефективність, FinTech-рішення і мобільний банкінг, які допоможуть розширити асортимент послуг. Додатковий ефект буде надавати оптимізація тарифної політики, що також буде підвищувати лояльність клієнтів та продажі. У майбутньому це забезпечить відповідність міжнародним вимогам, і також дозволить покращити ключові фінансові коефіцієнти, що призведе до підвищення конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на глобальному ринку [17; 29; 36].

Підсумовуючи, рекомендується зосередитись на ефективному розподіленні капіталу та оптимізації використання активів, зменшити кількість боргів і перейти до більш вигідних умов кредитування на довгострокові перспективи. Крім того, важливо порівняти свою стратегію з конкурентами. Такі комплексні заходи допоможуть ПрАТ «Київстар» не лише покращити фінансові показники, а й посилити конкурентні переваги у довгостроковій перспективі.

Висновок до розділу 2

За результатами проведеного аналізу показників фінансової діяльності ПрАТ «Київстар» можна зробити декілька висновків:

1. Проаналізувавши ринок інформації та телекомунікацій в Україні, стало зрозуміло, що мобільний зв'язок та інтернет є основною сферою інвестування та розвитку. Галузь має зростаючу тенденцію та займає важливу частку в економіці України, оскільки суб'єктів стає все більше. ПрАТ «Київстар» посідає лідируючу позицію серед конкурентів (Vodafone, Lifecell). Організація перевершує інших гравців майже за всіма чинниками та має

найбільшу частку ринку. Впровадження постійних технологій, дозволяє ПрАТ «Київстар» зберігати конкурентоспроможність.

2. Аналіз фінансових показників ПрАТ «Київстар» за останні три роки горизонтальним і вертикальним методом показав позитивну динаміку. Натомість серед розрахованих коефіцієнтів виявлено слабкі сторони. Перед компанією стоїть необхідність покращити ефективність використання ресурсів, зниження витрат, вдосконалення структури активів і пасивів та підвищення загальної фінансової стійкості. Це допоможе покращити рентабельність оборотність активів, коефіцієнт покриття відсотків. Варто також постійно моніторити зовнішні зміни, оскільки компанія знаходиться в умовах нестабільності і викликів.

3. Управлінські пропозиції вдосконалення фінансового менеджменту ПрАТ «Київстар» спрямовані на новітні підходи до управління фінансами та витратами. Варто розробити стратегії покращення показників. У порівнянні з конкурентами, ПрАТ «Київстар» може посилити свою позицію завдяки тарифній політиці, більш ефективного використання технологій і ресурсів та розробленню стратегії, завдяки чому залишиться лідером на ринку телекомунікаційних послуг України, а також розширить абонентську базу.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи результати теоретичного та практичного аналізу, можна зробити висновок, що ступінь важливості аналізу фінансових показників для ПрАТ «Київстар» неможливо переоцінити. В сучасних умовах конкуренції, економічної нестабільності, війни та швидкого розвитку технологій фінансова стійкість має значущу роль для ефективності та розвитку компанії. Аналіз дозволив не тільки визначити поточний стан, але й виявити слабкі та сильні сторони, прогнози на попередні роки, можливості та загрози для фінансової стійкості організації.

Завдання поставлені на початку роботи успішно виконані. На початковому етапі розглянуто теоретичні аспекти аналізу фінансових показників. З'ясовано, чому фінансовий стан компанії є невід'ємною частиною управління та стратегічного розвитку. Детально розглянуто види показників, а саме ліквідність, рентабельність, ділова активність та фінансова стійкість, та методи, якими можна здійснити їх аналіз після розрахунку.

Друга частина відобразила практичний зміст та надала можливість оцінити галузь, у якій працює ПрАТ «Київстар». Проведено конкурентний аналіз і виявлено, що організація є лідером на ринку. Надалі вдалося оцінити поточний фінансовий стан, завдяки проведенню горизонтального, вертикального, коефіцієнтного та факторного аналізів. Горизонтальний аналіз показав позитивну динаміку у більшості ключових показників, що вказує на ефективне управління, але в той же час деякі показники мали найвищі темпи зростання. Вертикальний аналіз відобразив структуру активів, пасивів та витрат, що відіграло ключову роль у подальшому при проведенні розрахунків.

Розраховані фінансові показники коефіцієнтним методом продемонстрували, що ПрАТ «Київстар» має доволі стабільний стан, але деякі показники зазнали значного зниження, через диспропорцію зростання активів та власного капіталу до доходу та прибутку. Ліквідність відобразила здатність

своєчасно виконувати фінансові зобов'язання. Рентабельність мала коливання та зниження. Ділова активність показала зменшення ефективності використання ресурсів та скорочення періоду отримання дебіторських платежів. Фінансова стійкість підтвердила зростання незалежності організації від стороннього фінансування. Завдання поставлене на початку дослідження практичної частини цілком виконано і відобразило свої результати у показниках.

За результатами аналізу підготовлено SWOT-матрицю, яка показала позитивні та негативні нюанси в фінансовій діяльності. До сильних сторін можна віднести: високу ліквідність, підвищення незалежності, наявність великої клієнтської бази та значну частку ринку. Слабкі сторони характеризуються дисбалансом між активами та доходами, залежністю від макроекономічної ситуації, необхідністю значних інвестицій в технологічний розвиток та високу конкуренцію на ринку телекомунікаційних послуг.

Для покращення показників і загального фінансового стану ПрАТ «Київстар» розроблено низку рекомендованих заходів. Першочергово запропоновано зменшити кількість витрат та підвищити ефективність використання ресурсів. Ще одним не менш важливим пунктом є залучення інвестицій саме через випуск акцій, щоб у компанії була можливість для більших інвестицій на розвиток інфраструктури та нових технологій. Окрім цього, рекомендовано автоматизувати процеси та делегувати деякі функції аутсорсинг.

Загалом проведене дослідження надало можливість не лише оцінити фінансові показники, а й комплексно проаналізувати кожен показник та стан компанії, спрогнозувати можливі результати та розробити стратегії для покращення та подальшого розвитку ПрАТ «Київстар».

Підсумовуючи можна зробити висновок, що фінансовий аналіз є важливою частиною стратегічного управління. Використані методи дозволили отримати повну картину стосовно ситуації в організації та розробити

рекомендації. Отримані результати, можуть бути використані керівниками ПрАТ «Київстар» для внутрішнього аналізу, конкурентами, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами. Дослідження цілком підтвердило актуальність теми проведення фінансового аналізу організації телекомунікаційного сектору. Враховуючи, що у сучасних умовах рівень технологій постійно зростає, а конкуренція стає жорсткішою, варто компанії ретельно аналізувати свої дані для виявлення недоліків і негайного виправлення їх.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бегун С.І. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: статистична оцінка. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 3(23) (Вер 2020), 168–176. DOI: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-03-168-176>.
2. Бойко А. Б. Оцінка ринку телекомунікаційних послуг в Україні та основні напрями його подальшого розвитку. *Інноваційна економіка*. 2014. №6. С. 49–53.
3. Бондаренко А.Ф., Гордієнко В.П., Дутченко О.О. Фактори конкурентоспроможності на ринку операторів мобільного зв'язку. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2019. № 2. С. 56–62. URL : <https://surl.lu/zaiekr>.
4. Бочкарьова Т.О., Кулинич Р.О., Пігуль Н.Г. Показники рентабельності підприємств різних галузей України та шляхи підвищення їх рівня. *Економіка і суспільство*. № 10, 2017. URL : https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/35.pdf.
5. Будько О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Ефективна економіка*. № 1, 2013. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1721>.
6. Глушко А.Д., Грачова А.О. Методичні засади аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7106>.
7. Грабовецький Б. Є., Шварц І.В. Фінансовий аналіз та звітність : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2011. 281 с.
8. Гужва І., Калінкін А. Особливості формування фінансової стратегії підприємства в умовах євроінтеграційного курсу України. *Економіка та суспільство*, (70). 2024. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-39>.

9. Демко І.І. Організаційні підходи до методики аналізу фінансових ресурсів. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць / УАБС НБУ. Суми, 2014. Вип. 38. С. 116–123.
- 10.Добровольська О.В, Дуброва Н.П. Показники EBIT та EBITDA в аналізі фінансової звітності: методичний підхід. *Інфраструктура ринку*. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/52_2021/30.pdf.
- 11.Драченко А., Юрчишена Л. Концептуальний підхід до моделювання впливу фінансових показників на прибуток підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1816>.
- 12.Економіка підприємства: підручник / І. М. Бойчик. К. : Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
- 13.Економіка та управління підприємствами: теорія, практика, перспективи розвитку : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава: ПП «Астрія», 2021. 188 с.
- 14.Жовновач Р. І. Теоретико-методологічні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємств. Кіровоград : КНТУ. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2011. С. 106–113. URL : http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_19_ekon/stat_19/14.pdf.
- 15.Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», прийнятий Верховною Радою України від 16.07.1999 р. No996-XIV (Редакція від 03.01.2017). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 04.03.2025).
- 16.Київстар виходить на Nasdaq. URL : <https://surl.li/hzjmox> (дата звернення 28.04.2025).
- 17.«Київстар» зацікавлений у придбанні активів e-commerce або classifieds, а також Fintech. URL : <https://interfax.com.ua/news/telecom/1062945.html> (дата звернення 20.04.2025).

- 18.«Київстар» у 2024 р. збільшив виручку на 11%, наростивши капітальні інвестиції на 60,7%. URL : <https://interfax.com.ua/news/telecom/1057235.html> (дата звернення 08.04.2025).
- 19.Компанія Veon продала російські активи і виходить з рф. URL : <https://kyivstar.ua/news/id101020231200> (дата звернення 09.03.2025).
- 20.Корбутяк А. Г., Сокровольська Н. Я. Особливості планування рівня рентабельності вітчизняних підприємств у сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. URL : http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/36.pdf.
- 21.Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. (43). URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-77>.
- 22.Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Центр учб. л-ри, 2008. 392 с.
- 23.Крючко Л. С. Оцінка фінансового стану підприємства – сутність та необхідність, *Ефективна економіка*. № 12, 2012. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1613>.
- 24.Кузьмін О.Є., Чернобай Л.І., Романко О.П. Методи аналізування конкурентоспроможності підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. С. 159–166.
- 25.Мелень О.В., Холондач Ю.Ю. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення. Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХПІ». 2015. № 25 (1134). С. 123–126.
- 26.Методичні рекомендації до написання кваліфікаційних робіт студентів спеціальностей 073 «Менеджмент», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (перший (бакалаврський) та другий (магістерський) рівень вищої освіти) / Родченко В. Б., Третяк В. П., Дикань В. В., Дячек В. В., Ковалевська А. В., Пархоменко О. С., Рекурн Г. П., Чала Т. Г. Х : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 49 с.

27. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <http://minfin.gov.ua> (дата звернення 03.03.2025).
28. Мулик Я. Розвиток організаційно-методичних аспектів аудиту фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. (47). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-26>.
29. Найбільша 4G-мережа в Україні: Київстар продовжує розширювати покриття. URL : <https://surl.li/eibfrx> (дата звернення 12.03.2025).
30. Офіційний сайт «Київстар». URL : <https://kyivstar.ua/> (дата звернення 05.05.2025).
31. Офіційний сайт «Lifecell». URL : <https://www.lifecell.ua/> (дата звернення 01.05.2025).
32. Офіційний сайт «Vodafone Україна». URL : <https://www.vodafone.ua/> (дата звернення 01.05.2025).
33. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 08.04.2025).
34. П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами», затв. наказом МФУ від 19.05.05 р. № 412// *Все про бухгалтерський облік*. 2011. №12. С. 19–30
35. П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», затв. наказом МФУ від 31.03.99 р. №87 // *Все про бухгалтерський облік*. 2011. №10. С. 20–35.
36. Партнерство заради майбутнього: як Київстар використовує AI та хмари для бізнесу. URL : <https://surl.li/bjgtag> (дата звернення 20.03.2025).
37. Платформа ліга:закона. URL: <https://buh.ligazakon.net/calendar> (дата звернення 11.04.2025).
38. Податковий кодекс України, 2 грудня 2010 року № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 21.03.2025).
39. Показники фінансового аналізу: що дають, як порахувати, де застосовуються. URL : <https://surli.cc/uqnjik> (дата звернення 05.05.2025).
40. Польова Т. В., Дружина А. В. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7458>.

- 41.Приватне акціонерне товариство «Київстар». Фінансова звітність 2022–2024. URL : https://clarity-project.info/edr/21673832/finances?current_year=2023 (дата звернення 25.03.2025).
- 42.Рубейкін В. А. Призначення та зміст фінансової звітності. *Ефективна економіка*. № 10, 2015. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4403>.
- 43.Рябова С. Соціальні інвестиції у розвиток територій: створення нових можливостей для населення. Проблеми та перспективи забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку територій : матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 1 листопада 2024 року. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2024. 445 с. С. 255 – 258.
- 44.Синькевич Н. І., Васишин Т.М. Аналіз існуючих прийомів і методів фінансового аналізу діяльності суб'єктів господарювання. *Бізнес Інформ*. 2014. № 4. С. 313–317. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_4_55.
- 45.Смарт-розвиток економіки : концепти та інструментарій : монографія : за заг. редакцією Родченка В.Б. Харків, 2019.
- 46.Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Частина I. Аналіз фінансової звітності. Дніпропетровськ: НМєТА, 2015. 92 с. URL : https://nmetau.edu.ua/file/fin-analiz_lbr_navch-posibnik_rbr_ch1-2015.pdf.
- 47.Соціально-економічний розвиток України : просторовий, організаційно-адміністративний та ціннісний виміри : монографія / за заг. ред. В.В. Александрова, В.Б. Родченка, В.П. Третяк. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. 372 с.
- 48.Топ-13 українських сервісів з фінансового та складського обліку. URL : <https://surl.li/wxwipn> (дата звернення 05.03.2025).
- 49.Федоренко О. С. Особливості формування потенціалу телекомунікаційних підприємств. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2021. № 26. С. 146–156. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Piir_2021_26_17.

- 50.Фещенко О. П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових форм фінансової звітності. *Бізнес Інформ*. 2015. № 2. С. 229–236. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_2_39.
- 51.Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон. Тернопіль : ТНЕУ. 2016. 304 с.
- 52.Чайка Т.Ю., Лошакова С.Є, Водоріз Я.С. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. *Економіка і суспільство*. № 15, 2018. URL : https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/139.pdf.
- 53.Шеремет О. О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. К.: НУХТ, 2003. 196 с. URL : <https://dspace.nuft.edu.ua/handle/123456789/8219>.
- 54.Шляга О.В., Шипуля Л.І. Прибуток та рентабельність як показники ефективності виробництва. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. № 8.
- 55.Яріш П. М., Касьянова Ю. В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій. *Управління розвитком*. 2013. № 4(144). С. 159–162.
- 56.Hou, Yuyan, Halim, Hazianti Abdul, & Basri, Mohd Faizal. (2022). Financial Performance Evaluation Using Factor Analysis: A Case of J University. *International Business Education Journal*, 15(2), 14–28.
- 57.Kotane, I., & Kuzmina-Merlino, I. (2012). Assessment of financial indicators for evaluation of business performance. *European integration studies*, (6). URL : <https://pdfs.semanticscholar.org/41f6/1695e5c7b971b5c433656285c043e8997b6a.pdf>.
- 58.Kotane, Inta. (2012). The role of the analysis of financial and non-financial indicators in assessment of performance of the companies. *Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure Development*, 34(5).
- 59.Lakada, Maharani Nadia, Lopian, SLHV Joice, & Tumiwa, Johan R. (2017). Analyzing the financial statement using horizontal, vertical analysis to evaluating the company financial performance period 2012-2016 (Case Study at PT.

- Unilever Indonesia Tbk). *Jurnal EMBA: Jurnal Riset Ekonomi, Manajemen, Bisnis dan Akuntansi*, 5(3).
60. Lubis, Syahnisa Sari. (2023). Identify Financial Ratios to Measure The Company's Financial Performance. *Journal of Economics Business Industry*, 1(1), 1–9. URL : <http://jurnaljepip.com/index.php/Jebin/article/view/7/6>.
 61. Maianto, Teguh, et al. (2024). Financial of Management: Concept, Success Indicators, and Evaluation (Literature Review). *Greenation International Journal of Economics and Accounting*, 2(2), 139–150. URL : <https://research.e-greenation.org/GIJEa/article/view/194/166>.
 62. Petrov, Philip. (2022). Using factor analysis to determine representative indicators in the financial sphere of economic security. *Revista Gestão & Tecnologia*, 22(1), 154-167. URL : <https://revistagt.fpl.emnuvens.com.br/get/article/view/2342/1273>.
 63. Rashid Chnar Abdullah. (2021). The efficiency of financial ratios analysis to evaluate company's profitability. *Journal of Global Economics and Business*, 2(4), 119–132. URL : <https://surl.li/ectexq>.
 64. Safta, Ioana Lavinia, Sabău, Andrada-Ioana, & Muntean, Neli. (2021). Bibliometric analysis of the literature on measuring techniques for manipulating financial statements. *Risks*, 9(7), 123. URL : <https://www.mdpi.com/2227-9091/9/7/123>.
 65. Veon Integrated Annual Report. URL : <https://kyivstar.ua/about/investors-and-shareholders/issuers> (дата звернення 03.04.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Показники діяльності організацій у сфері телекомунікаційних послуг

Показник	2022	2023	2024
<i>Усього юридичних осіб</i>	<i>1437009</i>	<i>1464953</i>	<i>1495879</i>
з них Інформація та телекомунікації	36271	37608	39139

Капітальні інвестиції за видами економічної діяльності, млн грн

Показник	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Усього</i>	<i>273116</i>	<i>578726</i>	<i>623979</i>	<i>508217</i>	<i>673899</i>	<i>409660</i>	<i>627281</i>
з них Інформація та телекомунікації	22975	29885	21063	22382	23858	16870	24100

Кількість діючих суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності з розподілом на підприємства та фізичні особи-підприємці

Показник	2010	2015	2020	2021	2022	2023
<i>Усього, тис.од</i>	<i>2184,1</i>	<i>1974,4</i>	<i>1973,7</i>	<i>1956,31</i>	<i>1732,6</i>	<i>1913,3</i>
<i>підприємства, %</i>	<i>17,4</i>	<i>17,4</i>	<i>18,9</i>	<i>19,0</i>	<i>15,1</i>	<i>16,1</i>
<i>фізичні особи-підприємці, %</i>	<i>82,6</i>	<i>82,6</i>	<i>81,1</i>	<i>81,0</i>	<i>84,9</i>	<i>83,9</i>
з них Інформація та телекомунікації						
тис.од	56,0	116,1	234,2	284,2	295,9	306,9
підприємства, %	23,6	11,7	6,9	5,8	4,0	4,5
фізичні особи-підприємці, %	76,4	88,3	93,1	94,2	96,0	95,5

Рентабельність операційної діяльності підприємств

за видами економічної діяльності, %

Показник	2010	2015	2020	2021	2022	2023
<i>Усього</i>	<i>4,0</i>	<i>1,0</i>	<i>6,2</i>	<i>12,6</i>	<i>3,3</i>	<i>8,0</i>
з них Інформація та телекомунікації	7,4	0,5	14,7	15,6	12,9	15,8

Додаток Б

Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

МАТЕРІАЛИ

**II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
1 листопада 2024 року**

Харків - 2024

Редакційна колегія:

Родченко В.Б., д.е.н., проф., Третяк В. П. д.е.н., доц., Васильєв О.В., д.е.н., проф., Беренда С. В., к.е.н., доц., Ковалевська А. В., к.е.н., доц., Нестеренко О.О., д.е.н., проф., Рекун Г. П., к.е.н., доц., Новікова В. В., к.т.н., Прус Ю. І., докт. філос.

Проблеми та перспективи забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку територій : матеріали II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 1 листопада 2024 року. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2024. 453 с.

У матеріалах конференції представлені авторські підходи до організації кластерної співпраці у визначенні зусиль для забезпечення відновлення та відбудови України; розглянуто соціально – демографічні аспекти забезпечення стійкого розвитку територій; питання пошуку ефективних форм взаємодії стейкхолдерів як запорука територіального розвитку; можливості інноваційного розвитку; визначення стратегічних орієнтирів формування механізмів сталого розвитку регіонів України в умовах гібридних загроз; розглянуто європейські тенденції та приклади створення бізнесу.

Видання призначене для фахівців системи державного та регіонального управління, органів місцевого самоврядування, представників бізнесу, науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти.

Зареєстровано в УкрІНТЕІ. Посвідчення №548 від 07 грудня 2023 року.

Перевірка оригінальності поданих матеріалів проведена з використанням системи StrikePlagiarism.com.

Матеріали конференції розміщені в електронному репозиторії Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Александров В. РОЗВИТОК СТАЛИХ МІСТ: РОЛЬ ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ТА «РОЗУМНИХ» ТЕХНОЛОГІЙ.....	216
Будник К. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КРИПТОВАЛЮТНИХ БІРЖ.....	220
Хорошуля В. ЕКОСИСТЕМА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ	225
Кальницький Д. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА ПОСТРАЖДАЛИХ ТЕРИТОРІЯХ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	227
Гладких А. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ РЕКЛАМИ	231
Котюк А. РОЗРОБКА ШЛЯХІВ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	234
Шатіло Г. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНУ.....	236
Якутенко В. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ.....	237
Wang Yan, Chala T. THE ROLE OF GREEN TOURISM IN THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF RURAL TERRITORIES	240
Wang Haibo IMPROVEMENT OF THE PERSONNEL INCENTIVE SYSTEM IN HAIDILAO.....	244
Hong Sen ENERGY PERFORMANCE CONTRACTING (EPC) MODEL IN RENEWABLE ENERGY ENTERPRISES	246
Zhuang Guangli ANALYSIS OF PINDUODUO'S CORPORATE STRATEGY IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT	248
Zou Shuxian INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN LOGISTICS MANAGEMENT	250
Рябова С. СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ У РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ: СТВОРЕННЯ НОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ	255
Корепанова М. АНАЛІЗ НОВІТНІХ ТЕНДЕНЦІЇ В МЕТОДАХ ДОСЛІДЖЕННЯ БІЗНЕСУ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ	258
Peliukh O. CYBERSECURITY PUBLIC POLICY AS A TOOL FOR REGIONAL SOCIAL STABILITY	261
СЕКЦІЯ 5 СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ.....	267
Жук В., Василюшин С. РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ НА ЗАСАДАХ ІНКЛЮЗИВНОСТІ ТА СТАЛОСТІ: ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВИМІР	267

logistics in the system of financial indicators; determination of optimal levels of logistics service quality, etc.

Therefore, digital management and digital strategy of the logistics chain will make it possible to increase the efficiency, flexibility, transparency and competitiveness of logistics and supply operations in the modern digital economy. Today, digital technologies are becoming a basic direction in the field of logistics management and contribute to the improvement of logistics chain management. The use of the latest digital technologies will enable enterprises to work highly efficiently and maintain a competitive position on the market in the field of logistics. Therefore, we see the prospects for further exploration in the direction of a more thorough study of the methodology of implementing innovative technologies in the field of logistics management.

References

1. 3D Printing and the Future of Supply Chains. *A DHL perspective on the state of 3D printing and implications for logistics*. URL: <https://www.dhl.com/content/dam/dhl/global/core/documents/pdf/dhl-trendreport-3dprinting.pdf>.
2. Cooper N. Logistics Technologies 2021 – *New Technology in Logistics*. URL: <https://isitlab.com/en/blog/logistics-technologies-2021>.
3. *On Approval of the National Transport Strategy of Ukraine for the Period until 2030*. Official Web Portal of the Parliament of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-p#Text>.
4. The real value of IoT in supply chains. DHL. 2023. URL: <https://www.dhl.com/global-en/delivered/digitalisation/the-value-of-iot-in-supply-chains.html>.

РЯБОВА Світлана, бакалаврант кафедри управління та адміністрування,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

СОЦІАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ У РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ: СТВОРЕННЯ НОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

Соціальні інновації відіграють важливу роль у сучасному розвитку територій, оскільки вони відкривають нові можливості для покращення умов життя та підвищення рівня соціального добробуту населення. У світі, де економічні та соціальні виклики стають дедалі складнішими, інноваційні підходи дозволяють адаптуватися до змін та створювати нові моделі взаємодії між суспільством, бізнесом і державними структурами. Соціальні інновації не обмежуються лише технологічними рішеннями – вони охоплюють широкий спектр ініціатив, спрямованих на вирішення важливих суспільних проблем,

таких як доступ до освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг та можливостей для розвитку.

Ці нові підходи дають змогу створювати інклюзивніші та стійкіші території, де кожен громадянин може активно брати участь у соціальних і економічних процесах, отримуючи рівний доступ до ресурсів і можливостей. Вони також сприяють залученню місцевих громад до прийняття рішень, підвищують ефективність управління та забезпечують сталі рішення для подолання соціальної розгалуженості. Успішні соціальні інновації можуть перетворити території на динамічні центри розвитку, де постійно генеруються нові ідеї та ініціативи, що дозволяють людям краще реалізовувати свій потенціал і покращувати якість свого життя [2, 4].

В першу чергу, соціальні інновації – це концепції, які охоплюють нові та нестандартні підходи до вирішення соціальних проблем та підвищення якості життя населення. Вони можуть включати як технологічні, так і організаційні рішення, що спрямовані на зміни у сфері освіти, охорони здоров'я, соціальної інтеграції, екологічної сталості та інших ключових напрямках, які важливі для розвитку суспільства. Соціальні інновації відрізняються від інших інноваційних підходів своєю основною метою, брати увагу не лише на економічній вигоді чи зростанні ефективності, як це часто буває в технологічних інноваціях, але й на створенні соціальної цінності. Важливою особливістю соціальних інновацій є те, що вони залучають широкий спектр зацікавлених сторін, включаючи уряди, громадські організації, бізнес, місцеві громади тощо, що в свою чергу дозволяє враховувати різноманітні потреби та інтереси різних груп населення [5].

На відміну від традиційних підходів до інновацій, які зазвичай зосереджені на комерційних цілях, соціальні інновації спрямовані на досягнення соціального впливу. Вони акцентують увагу на інтеграції суспільства, вирішенні соціальних конфліктів, подоланні розгалужування за класами та підвищенні рівня життя. Такий підхід дозволяє не тільки розвивати економічний потенціал територій, але й формувати сприятливе соціальне середовище, що робить ці інновації важливим інструментом для комплексного та довгострокового розвитку.

Крім того, соціальні інновації сприяють розвитку освіти, пропонуючи нові освітні моделі та методики, які дозволяють зробити процес навчання більш доступним і ефективним для всіх груп населення. Це одночасно включає впровадження цифрових технологій у навчальний процес, створення дистанційних освітніх програм, а також розвиток професійної освіти, що відповідає потребам місцевого ринку праці [3].

Інновації також покращують доступ до медичних послуг, зокрема через розвиток телемедицини, що, в свою чергу, дозволяє надавати медичні консультації навіть у віддалених регіонах. Це сприяє підвищенню рівня медичного обслуговування та покращенню загального здоров'я населення

на територіях, де традиційні медичні заклади можуть бути важкодоступними [1].

Підтримка підприємств є ще одним важливим аспектом соціальних інновацій, який сприяє розвитку територій. Соціальні підприємства виконують важливу роль у створенні робочих місць для місцевого населення, особливо для вразливих груп населення, а також забезпечують додаткові ресурси для вирішення соціальних проблем на місцевому рівні. Вони сприяють розвитку місцевої економіки, одночасно вирішуючи важливі соціальні питання, такі як боротьба з бідністю або безробіттям.

Таким чином, соціальні інновації надають можливість розвитку територій через комплексний підхід до вирішення місцевих проблем, що охоплює різні сфери суспільного життя, і забезпечують більш стійке та стає майбутнє для всіх мешканців.

Соціальні інновації є ключовими інструментами для вирішення різних соціальних проблем, особливо в країнах, що розвиваються, таких як Україна. Вони спрямовані на покращення якості життя, розвиток інфраструктури та забезпечення доступу до освіти і медичних послуг. Ці інновації дозволяють не тільки вирішувати поточні проблеми, але й стимулювати економічне зростання та розвиток місцевих громад через активне залучення громадян, бізнесу та державних органів до соціальних перетворень. Нижче наведено кілька прикладів, як соціальні інновації допомагають покращувати умови життя населення в різних регіонах України (табл. 1).

Таблиця 1 – Приклади соціальних інновацій в Україні та їхній вплив на розвиток територій

Приклад	Опис	Регіон
Громадський бюджет у містах України	Механізм, що дозволяє місцевим мешканцям пропонувати ідеї для покращення інфраструктури або соціальних умов і голосувати за проекти, що фінансуються з бюджету	Київ, Львів, Одеса та інші великі міста України
«Промприлад.Рен овація»	Інноваційний центр в Івано-Франківську, який перетворює старий завод на сучасний простір для розвитку підприємництва, освіти та соціальних ініціатив	Івано-Франківськ
Екологічний проєкт «Чисте місто»	Система збору та утилізації сміття з акцентом на переробку та зменшення кількості відходів, що сприяє покращенню екологічної ситуації в регіоні	Львів
Освітня платформа «EdEra»	Онлайн-платформа, яка надає безкоштовний доступ до якісних освітніх матеріалів, особливо важлива для регіонів з обмеженими можливостями доступу до освіти	Вся Україна
Ініціатива «Соціальний хаб»	Простір для молоді у невеликих містах, який надає можливість участі в освітніх програмах, навчальних семінарах та розвитку підприємницьких ініціатив	Київ, Львів, Одеса та інші крупні міста України
Програма «Доступні ліки»	Програма, що забезпечує доступ населення до базових медичних препаратів через систему електронних рецептів, полегшуючи доступ до медичних послуг	Вся Україна

Джерело: складено автором

Соціальні інновації в Україні демонструють, як комплексні підходи до вирішення соціальних і економічних проблем можуть стимулювати сталий розвиток місцевих громад і підвищувати рівень життя населення. Від запровадження громадських бюджетів і розвитку соціальних підприємств до освітніх платформ і ініціатив у сфері екології – всі ці проєкти спрямовані на створення більш інклюзивного та соціально-орієнтованого суспільства. Важливо відзначити, що успіх таких інновацій залежить від залучення широкого кола учасників: держави, бізнесу, громад тощо. Це підкреслює необхідність подальшого розвитку соціальних інновацій для підтримки довгострокових змін в Україні.

Література

1. Використання телемедицини в Україні: можливості та виклики / Міністерство охорони здоров'я України. URL: <https://www.moz.gov.ua/telemedicine> (дата звернення 22.10.2024).
2. Інноваційний розвиток територій: сучасні виклики та перспективи / Видавництво «Науковий вісник». Київ: 2022.
3. Соціальні підприємства в Україні: огляд та перспективи розвитку / Аналітичний центр CEDOS. URL: <https://www.cedos.org.ua/social-enterprises> (дата звернення 21.10.2024).
4. Сталий розвиток і соціальні інновації в Європі: досвід і перспективи / Європейська мережа соціальних інновацій. URL: <https://www.socialinnovationeurope.eu> (дата звернення 21.10.2024).
5. Участь громадськості у прийнятті рішень: досвід громадського бюджету в Україні / Аналітичний центр «Громадська рада». URL: <https://www.publiccouncil.org.ua> (дата звернення 22.10.2024).

КОРЕПАНОВА Марія, бакалаврант кафедри управління та адміністрування, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

АНАЛІЗ НОВІТНІХ ТЕНДЕНЦІЙ В МЕТОДАХ ДОСЛІДЖЕННЯ БІЗНЕСУ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ

Постійні інновації в методах дослідження є вимогою часу, враховуючи, що ми живемо у світі, що характеризується величезними обсягами даних, динамічною поведінкою споживачів і потребою в розуміннях у реальному часі. Це вимагає переосмислення наших дослідницьких парадигм, охоплення нових тенденцій, які обіцяють глибше розуміння та конкурентну перевагу. Основними тенденціями розвитку методів бізнес-дослідження, які характеризують 2024 рік,